

DIRVA

Teodoras Blinstrubas
7245 So. Albany Ave.,
Chicago, Ill. 60629

THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER

6907 SUPERIOR AVENUE, CLEVELAND, OHIO 44103

Telephone: 431-6344

VOL. LII Rugsėjis — September 29, 1967 Nr. 103

ILIUSTRUOTAS TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

KURČIŲJŲ DIALOGAS

JUNGTINIŲ TAUTŲ VISUOTINIO SUSIRINKIMO FORUMAS KOL KAS NAUDOJAMAS TIK SAVO PROPAGANDAI SKLEISTI, VISAI NEKREIPIANT DĖMESIO PRIEŠINGOS PUSĖS PAREIŠKIMAMS. — JEI IR BUS PASIEKTAS KOKS SUSITARIMAS, JIS TEGALIMAS PRIVAČIU, BET NE VIEŠU BŪDU.

VYTAUTAS MEŠKAUSKAS

"Ar tai dialogas tarp kurčių?" -- stebėjosi sekmadienio New York Times, komentuodamas delegatų kalbas New York'e prasidėjusiam Jungtinių Tautų visuotiname susirinkime. Atsakymas į tą retorišką klausimą yra teigiamas. JAV ir Sovietų Sąjungos delegatai pakartojo savo seną nusistatymą Vietnamo klausimu. Tapati galima pasakyti ir apie kitas aktualias bylas, esančias JT 22-rojo visuotinio susirinkimo dienotvarkėje. Sprendimų iš jo ir nelaukiama, nes jei jis ir būtų išneštas, nėra pasaulyje tokios jėgos, kuri galėtų jį igyvendinti.

Todėl, kai JAV delegatas Goldbergas dar kartą apeliavo į visus JT narius "panaudoti savo įtaką tam, kad padėjus baigti Vietnamo kon-

fliktą taikingu būdu", Gromyko netruko paaiškinti, kad "taika Vietname gali būti pasiekta tik vienu būdu, būtent iš ten atsitraukiant agresoriui." Ir tai buvo pasakyta tuo metu, kada šiauriniai vietnamiečiai visai atvirai puola amerikiečių pozicijas iš šiaurės.

Faktas, kad karinė būklė juos priverčia tai daryti, paverčia niekais visus dar vis tebesikartojančius pasiūlymus sustabdyti šiaurinio Vietnamo bombardavimą kaip pirmą žingsnį į taiką. Galima aiškinti, kad bombardavimas nesustabdo partizanų veiklos Pietų Vietname, sunkiau teigti, kad jo sustabdymas sulaikytų šiauriečių puolimus per demilitarizuotą zoną. Atvirkščiai, tas puolimas bombardavimą pateisina. Užtat ir Gromyko bombardavimo sustabdymo visai nepamaino kaip sąlygos į taikingesnius paskesius.

Idomu, kad Amerikos spaudoje vis dar girdisi pasiūlymų tą bombardavimą nutraukti. Tie, kurie tai siūlo irgi yra kurti paskutinėm žiniom iš karo lauko. Tos žinios pavertė niekais generolo Gavino ankstyvesnę idėją, kad amerikiečiai turėtų gintis tik tam tikruose prietilčiuose, kitą teritoriją užleidžiant komunistams. Praktika parodė, kad komunistai turi pakankamai galingą artileriją, kuri galėtų gyvenimą tokiuose prietilčiuose padaryti labai nemalonų ir pačius prietilčius tik labai didelėm aukom apginamus.

Taika Vietname gali

būti pasiekta tik vienu būdu -- kai priešingoji pusė įsitikins, kad ji laimėti negali. Goldbergo pasiūlymai, apamai imant, yra labai palankūs komunistams, nes duoda jiems progą ir 'išgelbėti savo veidą' ir palieka dirvą tolimesniam pagrindžio veikimui. Jei jie su jais nesutinka, atrodo, kad jie vis dar villiasi daugiau pasiekti atvira kova.

Kita įdomi byla JT dienotvarkėje yra Izraelio - arabų konfliktas. Izraelio diplomacija siekia, kad susirinkimas nepadarytų jokio nutarimo. Jos uždavinys yra pasiekti koki nors būdu tiesioginio 'dialogo' derybų su arabų kaimynais be jokių tarpininkų. Arabai to nenori. Jų tikslas yra priversti JT padaryti koki nors nutarimą, kuris visą organizaciją pastatytų jų pusėn, nes Izraelis nenorės nusilenkti bet kokiam sprendimui, kuris daugiau ar mažiau neįteisins laimėjimo karo lauke. To siekiamos arabų valstybės daugiau spaudžia JAV ir D. Britaniją, kurias pristato kaip Izraelio 'tikruosius savininkus', negu patį Izraelį. Kitaip sakant, jos siekia, kad tos dvi galybės, ypač JAV, pasisakytų prieš Izraelį. Čia reikia pasakyti, kad arabų valdovai nėra taip spaudžiami viduje siekti bet kokios taikos, kaip kad Amerikos prezidentas. Arabų masės spaudžia savo valdovus toliau kariauti su Izraeliu.

Trečias svarbus klausimas, kuris, nors ir neoficialiai, bet užims daug laiko privačiuose JAV-Sovietų pareigūnų susitikimuose, yra sutartis dėl atominių ginklų neišplitimo. Kaip žinia, tuo reikalu yra pasiektas susitarimas, išskiriant vieną labai svarbų punktą, būtent, kontrolės klausimą. Mat, kraštai skaldą atomų energijos produkcijos

(Nukelta į 2 psl.)

Pasaulio Lietuvių Bendruomenės pirmininkas J. J. Bachunas kalba lietuvių mokytojų pagerbime Detroite. J. Gaižučio nuotrauka

LIETUVIO MOKYTOJO PAGERBIMAS

Rugsėjo 17 d. Detroito lietuviai atšventė ne kasdieninę, bet reto masto ir, galima sakyti, pirmąją tokią lietuvių mokytojų pagerbimo šventę.

Šventė pradėta 10:30 val. Šv. Antano bažnyčioje. Šv. Mišias atnašavo ir skaitė tos šventės proga pamokslą pasakė vyskupas Vincencas Brizgys. Savo pamokslė jis apibūdino mokytojus ir čia pat nurodė jų du skirtingus bruožus. Amerikos mokytoja, kuris prie mokyklos durų piketuoją ir daugiau pinigų reikalauja ir Lietuvos mokytoja, kuris Lietuvos Nepriklausomybės pradžioje vaikus mokino du ar tris mėnesius nieko negaudamas. Pamaldų metu šv. Antano bažnyčia buvo pilna žmonių, kurių tarpe daug jaunimo. Organizacijos dalyvavo su savo vėliavomis.

Grazioje Lietuvių Namų salėje, kurioje skoningai su tvarkytoje scenoje visiems į akis krito didelėmis raidėmis užrašas: "Mokytojas --

švietimo Ugdytojas" 12:15 val. buvo pradėta antroji dalis -- akademija.

Akademiją pradėjo ALT S-gos Detroito skyriaus pirm. A. Musteikis ir taręs įžangos žodį į Garbės Prezidiumą pakvietė šiuos asmenis: vyskupą Vincentą Brizgį, kun. Br. Dagilį, PLB pirmininką Juozą Bachuną, PLB vicepirm. St. Barzduką, ALT S-gos pirmininką T. Blinstrubą, LB CV pirm. J. Jasaitį, LB švietimo Valdybos pirm. J. Ignatonį, LB Detroito apylinkės mokyklos vedėją P. Zarkaną, buvusią Sibiro tremtinę mokytoją St. Rūkiene, dr. B. Girniuvienę ir dr. B. Bruzdienę. Invokaciją sukalbėjo kun. B. Dagilis ir Amerikos himną sugiedojo sol. P. Zarkan. Akademijoje Detroito organizacijos buvo atstovaujamos su savo vėliavomis. Tolesniai akademijos daliai vesti buvo pakviestas St. Šimoliūnas.

Tylos minute ir atsistojimu buvo pagerbti mirusieji ir nukankinti Lietuvos mokytojai. ALT S-gos pirm. T. Blinstrubas savo kalboje dėkojo Detroito sk. pirmininkui A. Musteikiui už šią gražią ir kilnią mintį, kuriai ir visa centro valdybą pritaria. Be to jis patarė visai lietuvių visuomenei nesiblaškyti, bet jungtis į tokį granitą, kad jokios bangos jo nesuskaldytų. Po T. Blinstrubo kalbos kalbėjo PLB pirm. J. Bachunas. (Jo kalba tilpo Dirvoj Nr. 101). Po to kalbėjo J. Jasaitis, J. Ignatonis ir kiti.

Mokytojams pagerbti ir jų vardui įamžinti visuomenė supažindinta su tam tikslui sukurta kantata, kuriai žodžius parašė poetas B. Brazdžionis, o muziką sukūrė komp. B. Budriūnas. Ši kantata skambės per didžiąsias šventes ir primins nežinomąjį mokytoją, atidavusi auką tėvynei. Ka-

(Nukelta į 8 psl.)

MOKSLAS LIETUVOJ

Nuo šių mokslo metų pradžios Lietuvoje veikia 448 vadinamosios vidurinės (vienuolikmetės) ir 903 aštuonmetės bendrojo lavinimo mokyklos. Jose dirba apie 32,000 mokytojų. Apie penktadalią, t.y., apie 12,800 mokytojų esą kompartijoj arba komjaunime. Tai duomenys iš sovietinės mokyklų administracijos Lietuvoje.

Komunistų partijos duomenimis, 1965 metais mokytojų komunistų Lietuvoje buvo 6,328. Tad dabar, 1967 metais, jų galėtų būti apie 6,500. Matyt, apie kita tiek jaunųjų mokytojų dar iš mokyklos laikų yra pasilikę komjaunime, ligi "išeis iš metų" (arba įstos į partiją).

Sovietiniai propagandininkai niekad nepamiršta savo brošiūrose apie "LTSR" pabrėžti, kad pirma Lietuvoje buvo tik 69 vidurinės mokyklos (gimnazijos, high schools) ir tik 27 progimnazijos (tik keturi pirmieji gimnazijos mokslo metai). Tuo įtaigojamas išpūdis, lyg okupacinė valdžia Lietuvoje būtų išplėtusi švietimą kone trisdešimt keturis kartus plačiau negu buvo... Nesgi, matykit, dabar pilnų vidurinių mokyklų pusseptinto karto daugiau, o visuotinai privalomų aštuonmečių, atseit, kaip ir progimnazijų -- net 34 kartus...

DAUGIAU MOKYKLŲ, NE MOKSLO

Tiesa yra tai, kad per kone 30 metų ir Lietuvoje, kaip ir visur kitur, mokyklų, mokytojų ir mokinių skaičius yra padidėjęs, betgi ne tiek, kiek siūlo manyti tasai nuolatatos iškišamas gimnazijų-progimnazijų skaičių palyginimas.

Dabartinės bendrojo lavinimo mokyklos, -- tokios, kokių Chruščiovo ir panašią autoritetų nuomone pakanka rusų mitymoms. Šias mokyklas netikslu skaičiais lyginti su pirma Lietuvoje buvusiomis bei planuotomis mokyklomis. Būtina turėti galvoje ir prof. V. Ruokio neseniai pratarimą dabartinių mokyklų apibūdinimą, anot kurio "Dabar mokslo upė pasidarė plati, bet negili: pasiraityk kelnes ir perbrisi". O juk prof. V. Ruokis bolševikinio režimo viršūnėse irgi laikomas autoritetu.

Taigi tiesa iš tikrųjų tik tokia, kad mokyklų Lietuvoje dabar tai daugiau, bet lėkštesnių.

O ir propagandininkų skaičiai rodo tik jų pačių pasirinktą faktų dalį. Dabartiniuose mokyklų skaičiuose glūdi ne tik "gimnazijos-progimnazijos", bet ir pradi-

(Nukelta į 2 psl.)

IŠ VISO PASAULIO

● TEXAS VALSTIJA nukentėjusi nuo didelių audrų ir uraganų, šiuo metu veda aršią kovą su potvyniais, apsemusiais dideliais plotais Rio Grande upės rajonuose. Gubernatoriaus asmeniška vadovauja gelbėjimo darbams. Padaryti milžiniški nuostoliai, tūkstančiai gyventojų evakuota.

● MEKSIKOS MIESTE TIJUANA nuo užnuodyto pieno jau mirė 34 vaikai iki 11 metų amžiaus. Ligoninėse apsinuodijusių vaikų paguldyta virš 60. Krautuvės uždrausta parduoti pieno produktai.

● A.N. ŠEPELINAS pašalinamas iš Sov. S-gos politbiuro (taikingo sekretoriaus posto kad ir paliktas politbiuro nariu ir paskirtas unijų vadovu, tačiau dėl jo degradacijos nėra abejonių žinant, kokią galia komunistų partijoje turi sekretorius.

● UŽSITĖSUSIO STREIKO Fordo įmonėse rezultate unijos pirm. W. Reuther pareiškė, jog pats laikas, kad pats Fordas ateitų ir dalyvautų derybose dėl naujos sutarties. Anot Reuterio, Fordas greičiausiai nežina, kaip tos derybos vyksta ir kas jose atsiekta.

Praeitą pirmadienį Fordas pats pareiškė, jog streikas, atrodė, galys užsistėti ilgokai.

● JAV IR ANGLIJA nesutaria dėl taikos sąlygų Art. Rytų konflikte. Kai JAV reikalauja abipusių nuolaidų, anglai steniasi patenkinti ir palaikyti visus arabų reikalavimus, svarbiausia Izraelio atsitraukimo iš Suez kanalo zonos.

● PREZ. JOHNSONO reikalavimas pakelti mokesčius 10% susiduria su Kongreso narių tvirtu nusistatymu, reikalaujančiu pirmiausia sumažinti administracijos išlaidas 5-6 bil. dolerių. Spėjama, kad po ilgesnio "politikavimo" ir derybų su Baltaisiais Rūmais Kongresas sutiks su kompromisu -- pakeliant mokesčius 7%.

Be žodžių...

MOKSLAS LIETUVOJ...

(Atkelta iš 1 psl.)

nės mokyklos, nes sovietinėj sistemoj kiekviena -- aštuonių ar vienuolikos klasių -- mokykla prasideda nuo abėcėlės, tad pirmosios keturios klasės tose mokyklose yra paprasčiausios pradinės mokyklos.

MOKYKLŲ SKAIČIUS NĖRA SKIRTUMO RODIKLIS

Pradinių mokyklų Lietuvoj 1939-40 metais buvo 2,713. Apie trečdalis jų, tai yra tiek, kiek dabar yra aštuonmečių -- apie 900, buvo šešiametės, o kitos laikinai dar tik keturmetės.

1,350 dabartinių aštuonmečių bei vienuolikmečių mokyklų užėmė buvusių gimnazijų, progimnazijų, visų šešiamėčių pradinių ir dar apie trijų šimtų paprastų pradinių mokyklų vietas. Labai maža kas tegirdėti, kas atsitiko su maždaug 1,360 kitų pradinių Lietuvos mokyklų. Keturmečių pradinių mokyklėlių Lietuvos kaimuose dar ir dabar yra, tik negirdėt, kiek jų: daugiau, tiek pat, ar mažiau. Pasigirsta kartais tik tiek, kad vietomis tų pradinių mokyklėlių esą labai mažų, vos keliolika mokinių visose keturiose klasėse. Dėl to, kalbant apie švietimo išplėtimą, tikslingiau skaičiuoti ne mokyklas, o mo-

kytus ir, iš dalies, mokytojus.

ABSOLIUTINIS MOKSLEIVIŲ SKAIČIUS NE DIDESNIS

Mokinių skaičius tose mokyklose minimas dažniausia "urminiais" skaičiais ir gana skirtingai, žiūrint, ar skaičiuoja visus, kurie kaip nors mokosi (kad ir namie, neakivaizdiniu būdu -- tai daro kaikurie savo laiku mokyklos nebaigusieji), arba skaičiuojami tik tie, kurie reguliariai sėdi mokyklos suolo. Pastaruoju atveju sako, kad tokių yra "daugiau kaip 400 tūkstančių", o kai skaičiuoja ir neakivaizdininkus (naminius mokinius), tai pasako ir "daugiau kaip pusė milijono". Tad galimas dalykas, jog reguliarių mokinių visose pradinėse, aštuonmetėse ir vidurinėse mokyklose yra, sakysim, apie 420, 000. Šio skaičiaus propagandininkai nelygina su 1939 metų Lietuvos moksleivių skaičium. Nes palyginimas nelabai įspūdingas. Tada visų moksleivių buvo apie 370,000 (be Klaipėdos krašto). Taigi padidėjimas būtų vos apie 13-14%, o ne 34 kartus, kaip atrodo palyginus buvusias progimnazijas su dabartinėmis aštuonmetėmis...

Pastebėtina, kad visi moksleiviai dabar turi išbūti mokykloj mažiau sia aštuonerius metus, kai anuomet daugumai teko būti mokykloj šešerius arba dar tik ketverius metus. Tad, jeigu moksleivių skaičius dabar didesnis ne 30-40%, o tik 13-14, tai tas yra ženklas, kad mokyklinio amžiaus vaikų skaičius Lietuvoj dabar yra likęs mažesnis, negu bu-

vo prieš 1940 metus.

MOKYTOJŲ DAUGIAU, TIK...

Nepaisant to, kad mokyklose sėdinčių moksleivių skaičiaus padidėjimas kuklus, mokytojų skaičius tose mokyklose yra padidintas daugiau kaip pusketvirtą karto. Mokytojų reikia daugiau ne tik dėl dalykinės dėstytojų sistemos taikymo aštuonmetėse mokyklose, bet ir dėl ypatingų Lietuvos mokykloms mažai ar visai nereikalingų priedų: rusų kalbos mokymas net pradinėse klasėse, administracinių -- biurokratinių darbų padidėjimas mokyklose, kiekvienoj mokykloj mokytojo -- pionierių (bolševikiškų "skautų") vadovo etatas ir t.t.

Sustiprintas rusų kalbos, Rusijos istorijos, Rusijos politinės ir ekonominės geografijos, sovietinės santvarkos ir marksizmo teorijų dėstymas bendrojo lavinimo mokyklose, nors svarbus rusų komunistų partijai, iš lietuvių moksleivių atima apie dvejus mokslo metus iš viso mokymosi laiko. Reikalingiems bendrojo lavinimo dalykams pažinti lieka laiko aštuonmetėje mokykloje ne daugiau, kaip Lietuvos šešiametėje pradinėje, o pilnoje vidurinėje mokykloje -- maždaug kaip iki pusės šeštos klasės buvusioje gimnazijoje. Be to, visiems mokytojams duotas uždavinys ne tik mokyti, bet ir "komunistiškai auklėti". Tai įsakytinei indoktrinacijai norima skirti didelę mokymui skirtino laiko dalį. Dėl to reikalo komunistų partijos ir valdžios idealas yra -- kad visi mokytojai patys būtų ko-

CLEVELANDAS NEPARDUODAMAS! LOCHER NEPARDUODAMAS!

PALAIKYK BURMISTRĄ
RALPH S. LOCHER

— Remiamas —

• CUYAHOGA COUNTY DEMOCRATIC EXECUTIVE COMMITTEE • AFL-CIO • COSMOPOLITAN DEMOCRATIC LEAGUE OF CUYAHOGA COUNTY

Balsuok ANTRAD., SPALIO 3, 1967

X

RALPH S. LOCHER

Locher for Mayor Committee, Bronis J. Klementowicz, Sec'y.
1659 Merl Avenue, Cleveland, Ohio

KURČIŲJŲ DIALOGAS...

(Atkelta iš 1 psl.)

reikalams pasigamina medžiagos reikalingos atominiams ginklams. Tokiu būdu norint būti tikram, kad tokie kraštai sau nepasigaminėtų atominių ginklų reikalinga tam tikra kontrolė. Sovietai norėtų patys kontroliuoti, tačiau pramoningi Europos kraštai, kaip Vokietija ir Italija tokios kontrolės bijo, nes ji lengvai galėtų būti išnaudota pramoninių paslapčių išgavimui. Jie siūlo, kad kontrolė vykdytų jų pačių t.y. Europos valstybių organizacija, su kuo sutinka amerikiečiai, bet tam iki šiol prieštaravo sovietai. Susitarimas dėl tos kontrolės, jei jis pasirodys įmanomas, neturės per daug praktiškos reikšmės. JAV, Sovietų Sąjunga, Prancūzija ir Raudonoji Kinija toliau gamins savo atominių ginklų kiek tik pajėgs.

DĖMESIO!

SUTAUPOS, ĮNEŠTOS IKI SPALIO 10 D. IR PALIEKAMOS METŲ KETVIRČIUI, DUODA NUOŠIMČIUS NUO SPALIO 1 DIENOS. NUOŠIMČIAI APSKAIČIUOJAMI PUSMEČIAIS.

Society NATIONAL BANK

PILNO PATARNAVIMO BANKAS
FEDERALINIS DEPOSITŲ DRAUDIMO BENDROVĖS NARYS

Viešėdami Chicagoje pirkite naujojų moderniojų

PARAMA-

MAISTO IR LIKERIŲ KRAUTUVĖJE

2534 WEST 69th STREET. Telefonas: RE 7-3332

Savininkai: J. JANUSAITIS ir J. MAŽEIKAS

ČIA GĖRIMUS PIRKSITE TIKRAI PIGIAI! TIK KELETAS PAVYZDŽIŲ

1. St. Remy Imp. 3 Str. Napoleon Brandy 5th — \$4.39
2. Sunny Brook 80 proof whiskey 5th — \$3.39
3. Imported Scotch Whiskey 5th — \$3.98
4. Imported French Cordials 5th — \$2.98
5. Liebfraumilch German Wine 5th — \$0.98

6. Imported French Brandy 5th — \$3.35
7. Ricadona Vermouth 30 oz Bot. — \$1.29

Be to, didžiausias pasirinkimas importuotų maisto produktų iš viso pasaulio kraštų.

munistai ar bent komjaunuliai. Tačiau net formaliai tas jų idealas Lietuvoj dar nepasiektas nė ligi pusiaukelės. Dar 60% mokytojų nėra nei kompartijoje, nei komjaunime, nors didelė jų didžiuma mokytojo darbui rengti jau komunistų vadovaujamose pedagogų mokyklose bei institutuose. Iš įvairių pareigūnų prasarimų yra pagrindo spręsti, kad tas in-

doktrinacijos uždavinys ne tik vadinamųjų nepartinų, bet ir bilietus turinčių mokytojų labai dažnai atliekamas nenoriai ir nemokėsiškai. Tai dar labiau smukdo mokyklų lygį.

GALĖTŲ ŠIŲ TĄ PATAISYTI

Dabartinė mokyklų administracija Lietuvoje, jei norėtų ir išdrištų kiek savarankiškiau pasielgti, galėtų bent dalį tų didžiųjų švietimo trūkumų pataisyti, naudoda-

masi tomis pačiomis Maskvos leistomis priemonėmis ir atitinkamai pamanevruodama Maskvos leistojo mokymo plano rėmuose. Ji galėtų sustiprinti tinkamai parinktų vadinamųjų fakultatyvinių (pasirinktinių) dalykų dėstymą. Galėtų, pavyzdžiui, tinkamai pataisyti rusiškame mokymo plane ypatingai suniokotą ir užgniauztą Lietuvos istorijos ir Lietuvos krašto pažinimo (geografijos) mokymą. Galėtų, jeigu tikrai norėtų ir pasiryžtų... (E)

ŠVENČIŲ NUOLAIDOS

Automobiliams, Televizijos aparatams, Tape Recorders, Transistinis radijoms ir Motociklams Ural 2 & K-750M (su šoninėmis sėdynėmis), kurias galite pirkti kaip

DOVANAS SAVO GIMINEMS I U.S.S.R.

Papigintos kainos aukščiau išvardintoms prekėms, kurios yra mūsų kainos sąrašuose, galioja nuo SPALIO 1 d. iki GRUODŽIO 31 d., 1967.

Dėl smulkesnių informacijų prašome kreiptis į mūsų affiliates:

GLOBE PARCEL SERVICE, INC.

716 Walnut Street, Philadelphia, Pa. 19106

Tel.: 215 — WA 5-3455

arba į bet kurį jų skyrių

COSMOS PARCELS EXPRESS CORP.

45 West 45 Street, New York, N. Y. 10036

Tel.: 212 — CI 5-7905

arba į bet kurį jų skyrių

PACKAGE EXPRESS & TRAVEL AGENCY, INC.

1530 Bedford Ave., Brooklyn, N. Y. 11216

Tel.: 212 — IN 7-5522

arba į bet kurį jų skyrių

arba tiesiog:

PODAROGIFTS, INC.

220 Park Avenue South,

New York, N. Y. 10003

Tel.: 212 — 228-9547

DIRVA

The Lithuanian Newspaper
Established 1915

5907 Superior Avenue, Cleveland, Ohio 44103

Telephone: 431-6344

Second-Class Postage paid at Cleveland, Ohio.
Published every Monday, Wednesday and Friday except in case
of Holidays by American Lithuanian Press Radio Ass'n
VILTIS, Inc. (Non-profit).

Subscription per year \$11.00. Single copy 10 cents.

Editor-in-chief Jonas Čiuberkis.

Prenumerata metams \$11.00, pusei metų \$6.00. Dirva išeina:
tris kartus į savaitę, išskyrus šventes ir du kartus
liepos, ir rugpjūčio mėnesiais.

Redaguoja:

Jonas Čiuberkis ir Vytautas Gedgaudas

SPAUDOS SAVAITĖ

Amerikoje skelbiama spaudos savaitė tarp spalio 8 ir 14 d. Ta proga, kalbant apie tos spaudos plačią apimtį ir įvairumą, sakoma, jog spaudos reikšmei įrodyti tinkamiausias būdas būtų -- tą savaitę jokio laikraščio neišleisti. Bet čia pat priduriama, jog, kažin, ar tai būtų praktiška...

Kalbant apie spaudos savaitę, ypatingai pabrėžiama spaudos laisvė, kaip žmogaus pasisakymo laisvės principas, užtikrintas konstitucijos. Ta proga duodami palyginimai su diktatūrinų kraštų spauda, kur valdovai verčia skaitytojus maitintis tik tomis mintimis ir žiniomis, kurios jiems naudingos. Atimk, sako, iš Amerikos spaudos laisvą kritiką, įvairių nuomonių pareiškimus, pasisakymus prieš valdančios partijos veiksmus, tada suprasi, kokią turtą savyje turi spauda, galėdama naudotis konstitucijos garantuotomis laisvėmis.

Lietuvių spauda Amerikoje yra ne tik gausi savo leidiniais, bet ir įvairi savo turiniu ir tikslais. Šalia informacinio pobūdžio laikraščių turime visą eilę žurnalų ir biuletenių, leidžiamų specifiniams tos ar kitos organizacijos tikslams ir informacijai skleisti. Turime net kruopščiai paruošiamų ir turiningų žurnalų, leidžiamų mūsų tikslų profesijų žmonių, kaip Technikos Žodis, mūsų inžinierių kūrybinių apraishų skleidėjas ir Lietuvių Gydytojų Sąjungos Biuletėnis, kuris žurnalo forma leidžiamas, ir turiniu nuo tos formos neatilieka. Ir taip nuo moksleivių leidžiamos spaudos (daugiausia Chicagoje) iki religinio turinio leidinių, nuo jaunimo ir sporto organizacijų iki filatelistų, nerasime srities, kuri nebūtų atskleidžiama savų leidinių ar skyrių kituose laikraščiuose.

Daugelis kelia klausimą, ar tik nebus per daug tų leidinių. Daugelis jų savo mintimis ir informacijomis daugiau pasitarnautų visuomenei, tas mintis skleidžiant plačiau pasklidusios spaudos puslapiuose, o ne užsidarius savos organizacijos biuletenių rėmuose. Gal tai ir būtų pigiau, praktiškiau, bet kas gi šiandien norės atsisakyti "savosios spaudos"?!

Amerikiečių iškeliama spaudos laisvėms naudojame ne tik mes, bet ir kitos gausios Amerikoje tautybių grupės. Galime leisti laikraščių ir žurnalų kiek norime, galime juose pasisakyti ką tik norime. Konstitucijoje garantuotosios laisvės ir mums neribojamos. Jei su kokiais apribojimais praktiškai susiduriama, tai su tokiais, kurie kyla iš mūsų pačių "vidaus politikos" rėmų, nuo kurių labai retas laikraštis tegali atsiritoti.

Mūsų pačių užsidėti varžtai yra taip pat įvairūs. Vieni jų liečia spaudos etiką, kiti leidinio tikslus, vieni į tuos reikalus siauriau, kiti plačiau žiūri. Be to, reikia atsiminti, kad, turimose sąlygose, mūsų spaudos reikaluose reiškiasi žymiai didesnis žmonių jautrumas, nei amerikietiškosios spaudos skaitytojuose. Pas mus net ne vietoj padėtas kabelis ne vienam kraują užvirina.

Kaip ten bebūtų, mūsų spaudoje atspindi tos gerosios ir blogosios ypatybės, kurios reiškiasi pačioje visuomenėje. Todėl gal ir nevertėtų kiekvieno atveju vien redakcijų kaltinti. Gi spaudos savaitės proga, jei laikraščių nespausdinti nepraktiška, tai bent redaktoriams reiktų duoti ta proga atostogų geresniam tų visuomenės nuotaičių suvirkšinimui.

OPERA DANA PRAŠO ŽODŽIO

PETRAS GANDRAS

Esu dėkingas ir pritariu gerb. A.M. iš Detroito.

L.V. Beethovenas yra muzikos meno genijus, savos epochos milžinas. Bet jo opera "Fidelio" operiniuose teatruose nėra populiari, labai retai testatoma (JAV šiemet statyta kaip koncertinis veikalas, solistai dainavo sėdėdami, o ne vaidindami). Antra vertus, negalima Beethovenu ar kitu tokiu vaduotis, kad ir kažkokio aukštumoje sustingti.

Suprantu, daug sunkiau yra pasirodyti su nauju veikalu, bet argi dar ne metas vis dažniau ir savo jėgas bandyti? Rymodami ant Beethoveno, Verdi ar Puccini, taip ir prarysim savo gyvenimą, nieko po savęs nepalikdami. Komp. Jul. Gaidelio "Dana" būtų vienas iš tokių idomesnių bandymų. Jeigu to veikalo jau negalima pastatyti 1968 m. pavasarį, tai gal nebūtų vėlybas laikas ir ruduo. Gerb. A.M. akcentas, kad 1968 m. yra Lietuvos nepriklausomybės atstatymo metai, kad tais metais reikia statyti "Daną", anaipol nenusipelnė nei pašaipos, nei ironijos.

VM, kaip ir derėjo laukti, reiškia operinės diduomenės pažūrą. Jo straipsnis "Iš kitos pusės" (Dirvos Nr. 98) iš esmės yra teisingas ir neblogas, duodama informacija apie "Fidelio" taip pat nepeiktina.

Man sukėlė abejonių tik šios VM abejonės: "Yra tačia faktas, kad nei ji (Gaidelio "Dana", P.G.), nei V.K. Banaičio "Jūratė ir Kastytis" nesukėlė operos veikėjų tarpe tokio milžiniško entuziazmo, kuris būtų reikalingas sutelkimui visų reikalingų pastangų lietuviškos operos parengimui ir pastatymui".

Ką slepia šie gerb. VM žodžiai? Ar tai jau išankstinis Jul. Gaidelio "Danos" nuvertinimas? Jeigu tiesia, tai, mielasai VM, aš esu priverstas Pačiam pareikšti, kad šitokie teatrinio gyvenimo "manevrai" man yra neblogai pažįstami: neduok aktorius geresnio vaidmens, neleisk dainininko į sceną, padėk naują veikalą į archyvą, o tuo pačiu metu, kaip Sevilijos Kirpėjo Don Basilio, pamažėle leisk gaudą, kad aktorius neturi talento, dainininkas klausos ir ritmo, naujas veikalas nekalia entuziazmo... Kol apkalbų aukos neturės progos viešai pasireikšti, kas gali abejoti, kad išmaningi žmonės kalba netiesia?...

Neįmanoma pralaužti laiko uždangos ir pamatyti, kas gi atsitiks žiūrovų salėje ir scenoje, kai bus pastatyta mano bičiulio Gaidelio "Dana". Gal ji tada gerokai apdaužys mano viltis, nesgi ir Verdi "Traviata" ir Puccini "Madama Butterfly", ir Bizet "Carmen" (ir dar eilė operinių veikalų), iki šiol tebesilaiką scenoje, savogimimų scenoje neišlaikė, buvo nušvilpti. Niekad neturim pamiršti, kad naujo operinio veikalo statymas scenoje apjungia gausų būrį teatrinių veiksmų, anaipol ne viską lemia tik "entuziazmą keliantys" autorių darbai. Ir dėl to visko man net šurpu, kad iš anksto buvo panaudota teatruose išbandyta, bet ne per daug vertinga priemonė Jul. Gaidelio "Danai" menkinti...

Koks, pagaliau, turėtų būti operos veikėjų entuziazmas? Komp. Jul. Gaidelio "Dana" rašyta specialiai Chicago Lietuvos operai, vadinasi, atsižvelgiant į turimus solistus, į chorą ir net į medžiaginę tos organizacijos pajėgumą. "Danos" statymas anaipol nebus toks brangus, koks buvo istorinės "Gražinos" statymas. Tačiau žino ir operos veikėjai (gaila, jų mažuma tik dirigentas Al. Kučiūnas ir komp. Vl. Jakubėnas). Jie Gaidelio veikalą rimtai studijavo, Al. Kučiūnas pageidavo pataisų, kurios buvo padarytos, aptarė orkestraciją, kurią Gaidelis, kaip buvo sutarta, baigė rašyti šių metų pavasarį, "Dana" žadėta statyti operos dešimtmečiui 1967 m., paskui atidėta 1968 m., o dabartinis masalas jau 1969 m.!

Tiesa, tas "didelio operos veikėjų entuziazmo" nerodo, bet minėti faktai nerodo ir tobulo tų veikėjų vėsumo, gal greičiau jie reiškia nemenką dėmesį, skirtą Jul. Gaidelio operai "Danai". Nenorėčiau tikėti, kad ir šioj byloj dalyvavo pailka žmogaus veidmainybė... Mūsų gyvenime kartais būna per daug paradoksu. Buvo susidariusi tvirta opinija, buvo tiesiog įtaigojama, kad Chicago Lietuvos Opera statytų lietuvišką operos veikalą. O kai "Gražina" pastatė -- keliolika tūkstančių dolerių nuostolių! Visuomenė galima gėdinti, kad ji paliko neišpirktų bilietų už 7000 dolerių, bet, kaip matom, jeigu ir visi bilietai būtų buvę nupirkti -- opera nuostolių dar būtų turėjusi apie šešetą tūkstančių. Atseit, statydama Gražiną, aritmetikos klaidą padarė ir Operos administracija...

Kai toks paradoksas mus ištiko, rimta yra tokia VM nuomonė: "nors visi pasisako už reikalą remti originalią lietuvišką kūrybą, tačiau praktiškai labai sunku surasti formą, kaip tai konkrečiai padaryti... Chicago Lietuvos Operos kolektyvas yra per mažas vienetas visoms toms problemoms nugalėti". Kai dėl formos, tai gal ji nėra labai sunkiai surandama. Jeigu ji buvo rasta "Gražinai", tai negi jau būtų visiškai dingusi Gaidelio "Danai"? Reikėtų tik truputėlio daugiau respekto žmogaus darbu, daugiau geros valios, na ir pagarbos savam žodžiui. Tačiau "Gražinos" nuostolių aki-vaizdoj VM yra teisingas: Lietuvos Operos kolektyvas yra per mažas vienetas tai problemai nugalėti. Ir ne tik per mažas, bet juk tai ir idealistinis kolektyvas. Šioj nelaimėjimam į talką tuč tuojauturėtų stoti lietuvių organizuota visuomenė. Deja, nors byla aidi viešumoje, organizuota visuomenė laikosi pasyviai, lyg jai visai neįdomu būtų, ką Chicago Lietuvos Opera rengiasi veikti -- gyventi ar mirti...

M. Valiukėno informacija gauta iš Operos valdybos ir jos pirmininko p. V. Juškos. Oficialiu požiūriu (ar dabartiniu tos valdybos nusistatymu) informacija yra beveik monumetali: šiuo metu "Danai" statyti trūksta laiko ir pinigų...

Bet... (atleisk, mielas Mečy, šioj byloj tų "bet" gal jau ir perdidelė kupeta) jeigu sudėsim krūvon nors tokias sumas: svetimos operos vertimas į lietuvių kalbą, dekoracijų, scenos padargų, drabužių ir gaidų nuoma, padidinto orkestro samdymas, palyginim tas išlaidas su Gaidelio operos perrašymu bei paruošimu statymui, tai, patikėk man, astronominio skirtumo tarp tų sumų nebus.

Aš esu tikras, kad ne čia yra vilkas pakastas. Ir dar: opera "Fidelio", nors ir muzikos didiko sukurta, iš anksto tai galima sakyti, vargu lietuvių žiūrovą užburs. O jeigu ir ji, kaip "Gražina", duos nuostolių? Mano giliu įsitikinimu, komp. Jul. Gaidelio "Danos" statymas suakutuviniiais metais būtų mažiau rizikingas. Juk ir mūsų tauta sako -- kalk geležį, kol ji karšta. Geležis šiuo metu yra tikrai karšta, o 1969 m. ir visas pasaulis gali aukštyn kojom apvirsti...

Kazys Skaisgirys paskelbė atvirą laišką Jurgui Jašinskui. Laiškas nuoširdus, gražia kalba parašytas, įtikinantis. Iš tikro, statydama J. Karnavičiaus "Gražiną", Chicago Lietuvos Opera įveikė didelį ir sunkų darbą. Kaip dabar patyriau, į "Gražinos" parengimą daug darbo įdėjo ir pats Kazys Skaisgirys. Tegu ir nuostolingas, tas statymas buvo ne tik didelis įvykis, bet jis turi ir išliekančių pradų.

Tačiau ir šis pinigas turi tą nelabą antrąją (Nukelta į 6 psl.)

PLANINGAS TAUPYMAS

- Pinigų taupymui nereikia važinėti, juos galite atsiųsti paštu, nes mes apmokame visas pašto persiuntimo išlaidas.
- Metinis dividendas 4 3/4% išmokamas du kart per metus už visus taupymo sąskaitas.

MUTUAL Federal SAVINGS

AND LOAN ASSOCIATION OF CHICAGO

2212 WEST CERMAK ROAD • CHICAGO, ILL. 60608
OFFICE HOURS: Monday, Tuesday, Friday 9 to 4;
Thursday 9 to 8; Saturday 9 to 1; Wednesday closed.

PARKING LOT — ADJOINING OUR OFFICE BUILDING

JOHN J. KAZANAUSKAS, President

MOKA GERUS DIVIDENDUS.
PRADEK TAUPYTI ŠIANDIEN!

PASKOLOS

perkant namus daromos ilgiamis terminams ir prieinamais nuostimčiais mėnesiniais išsimokėjimais.

DEL INFORMACIJŲ KREIPKITES

AKIMIRKOS

BRONYS RAILA

SUNKU SU ANTANAIŠ

Kai šių metų pradžioje parašiau Dirvoje keletą įspūdžių apie pulk. V. Šliogerio knygą "Antanas Smetona" -- žmogus ir valstybininkas", tai mane netrukus įmiltus sumalė didžiai gerbiamas ir malonus draugas iš New Yorko, Antanas Diržys. Jei kas iš skaitytojų dar atsimena, rašiau apie tą knygą daugiausia literatūrinio požiūriu, bet A. Diržys mane rangė dėl visko. Mano įspūdžiai buvo įvertinti neigiamai ne tik literatūrinio, bet ir politinio, moralinio, patriotinio, net kalbinio ir skonio požiūriais.

Man neduoda ramybės tai, kad tuomet viešai pasižadėjau išsamiau pasiaiškinti, pasiteisinti, bent išsimeiluoti dėl A. Diržio priekaištų. Bet vis tam kažkaip nesuradau nei laiko, nei progos. O tokiais atvejais ne vienas pagaloja: ką čia jau, kai prispirtas prie sienos neturi kuo rimčiau pasiaiškinti, tai geriau ir tylėk.

Sveika ir protinga mintis. A. Diržio man padaryti priekaištai, dėl rašto ir asmeniškai, buvo ne juokai, labai rimti ir vis su įrodymais, su ištraukom, papunkčiais. Pvz., kad rašydamas apie pulk. V. Šliogerio A. Smetoną, iš tikrųjų atlikau jų "pajuokimo darbą". Neskoningi nepaisiau iškilmingų tarnybinių titulių ir, be to, tautos vadą pakėliau į herojus. Griebiausi fantazijų, kurias "kas nors galėtų pavadinti tikru svaigaliumu" (gerai dar, kad "kas nors", o ne pats Diržys). Nemokas aš ir logiškas savo minčių išreikšti: sakysim, posakyje "artistinis nuširdumas" tos dvi čia pavartos savokos "piaunasi"!... Aplamai, keliose vietose nepagrįstai, naiviai priekaištavęs prezidentui ir knygos autoriui. Buvau taipgi pametęs saiką ir nuvoką ir aiškiai "pakviptęs rūgūsiais kopūstais". Ir gal užvis blogiausia, kad negalėjęs "kultūringai pakalbėti apie Lietuvos prezidentą ir jo adjutantą iš gražių Lietuvos laisvės laikų"...

Visa tai buvo š.m. Dirvos 27-28 numeriuose, dviejuose A. Diržio "akimirkoje". Ir ką dėl to dar būtų galima pasakyti? Ar man yra nors trupinėlis vilties pasiaiškinti?

★

Taip vis bedelsdamas ir jau beveik nutaręs ministro J. Audėno lietuviams rekomenduotu būdu geriau pasiduoti, negu

žūti, šiom dienom gaunu anoniminį laišką iš New Yorko. Įvoką man nežinomo geradario ar piktadario įdėtas vienas išplėštas draugo A. Bimbos "Laisvės" laikraščio š.m. rugsėjo 1 d. puslapis ir ten raudonu pieštuku paraškta, kas man reikėtų paskaityti. Ką padarysi, paskaitau. Ypač kad ten rašo ne pats Bimba, kurio daktariški kūrinių manęs nebeinteresuoja, bet Agitpropo bendradarbis iš sovietinės Lietuvos, kažkoks Ant. Martinionis. Slapyvardis ar ne, toje mašinoje tai vistiek.

Tai jau sovietinės "viešosios", tiksliau oficialiosios opinijoms balsas, -- ir lygiai apie tą patį reikalą. Kaip tik ta pati istorija, ką anuomet Dirvoje rašiau apie Šliogerio knygą ir prezidentą Smetoną.

Trauk perkūnas, bet čia apie tą patį dalyką paskelbta visai kita nuomonė! Ne tik kita, bet griežtai priešinga. Komunistų agitpropininkas čia vadina mane ne Smetonos pajuokėju, bet Lietuvos "vaduotoju" (žinoma, tarp kabučių). Tos mano akimirkos jam tai ne svaigaliumai ir surūgę kopūstai, bet "balti dažai" ant juodos varnos nugaros. Ir jis tvirtina, kad aš nepajuokiau, bet "garbinu būvusį buržuazinės Lietuvos prezidentą Antaną Smetoną"... Taip ir sako: - garbinu!

Tas Antanas Martinionis net nustemba, pat pradžio rašydamas: - "Ir kaip jis (t.y. aš) Smetoną liaupsina, lyg varną tepdamas baltais dažais, siekdamas jį padaryti baltu taikos balandžiu. Jis (Smetona) ir gėris ir grožis, saikas ir drąsa, teisingumas ir pamaldumas. Šiomis tauriomis savybėmis Raita mėgina lietuvių tautos pamerktą, nuo jos bausmės pabėgusį fašistinį diktatorių pakelti į taurių lietuvių gretas, kad nors dalinai nuplovus nusikaltimų dėmes". (Paskutinė sakinio dalis rodo, kad draugas Martinionis neskaitytų lietuvių kalbos gramatikos).

Taip ar ne, tu čia greit nesuvalkysi. Bet kas man daryti, kam ir prieš ką dabar aiškintis, kai Antanui Diržiui tas pats dalykas atrodo Smetonos pajuokimas ir gražių Lietuvos laisvės laikų juodinimas, o Antanui Martinioniui -- Antaną Smetoną išbaltinantis liaupsinimas ir net išgarbinimas? Gal teisybės ieškotina vidury? Gal dvi priešgynybės, ugnis ir vanduo, viena kitą paliesdamos likviduoja: ug-

nis užgesa, o vanduo išgaruoja? Gal viena nesąmonė kitą padaro sąmone, ir kas gali gautis iš dviejų nesąmonių? Ką pagaliau daryti su trim Antanais?

Bet turbūt, neverta nė aiškintis, kai kyla toks prieštaraujantių idėjų susikaukimas. Tačiau vienas dalykas vis dėlto čia man gana ryškus.

★

Norėčiau jį padaryti ryškesniu bei aiškesniu ir Dirvos skaitytojams, aplamai visokios lietuviškos spaudos skaitytojams.

Tokios kritikos, atbalsai ir kraštutiniškai skirtingi įvertinimai parodo, kaip nelengva ką nors rašyti, tiksliau sakant, -- kaip be galo sunku rašyti. Mažiau vargo, ir taip rašom mes daugelis, kai tenkinamės bendrybėmis, derinamės į visuotinai priimtą įsitikinimų skalę, ar bent rūpestingai stengiamės visur ir visais atvejais vieno: dai groti tame pat orkestrėlyje, kaip groja "mano partija", "mano organizacija" ar šiaip koks pavienis iškilnis vadas, kuriam šauja į galvą žavi mintis, kad jis turėtų dabar būti vadas ir tinkamiausias estetinių ir vils tybinių idėjų katekizmo kontrolierius.

Mes skubam, - tartum mus kas vėty į kraštutinybes!

Jei kas truputį laisviau galvos, mėgins pats galvoti ir jo galvai priimtinos tiesos ieškoti, kas pasijus jau kiek subrendęs savarankiškai sprendimus daryti ir, pabūdęs iš sapno, ko nors dar naujo dairytis, - tada "tautos vienybė", taikai ir ramybei ateina galas. Tokiuose stikruose ilgai narde laikraštiniškai dažniausia įgauna krodilo odą, kieta odą. Jie pripranta prie dūrimų ir neperdaug jaudinasi, žinodami, kad visuomenės gyvenimas nuolatos yra šioks ar kitoks kivirčas, ar įtemptas konfliktas, ir kad to nereikia labai bijotis, jei norim idėjų pažangos, nuolatinio jo perkratymo ir dvasinio gyvumo.

To negali būti sovietinėje Lietuvoje, kur rusiškai bolševikinė sistema iš viso neleidžia idėjų įvairumo, nepakenčia esminės kritikos ar bet kokio nepaklusnumo diktatūrinei valdžiai. Galia, panašų nuotaikų pastebime ir užsienyje, kur tuo atžvilgiu esam laisvi ir galėtume drąsiai savo politinį, kultūrinį ir kitokį gyvenimą vertinti, girdami ar peikdami, ieš-

kodami jame gražiausių ar mažiau gražių pusių ir ypatybių...

Kaip nesunku pastebėti, dėl iniciatyvos, drąsos ir kūrybinio nusiteikimo stokos čia panašiai vargsta ir tautininkai, ir krikščioniškasis blokas, ir socialistai (jeigu galima taip vulgariai partiškai išsireikšti). Jų visų idėjiniai ūgiai apstingę ir pagel- te, praeities vertinimai vis tie patys, kaip iš senų patefonių plokštelių, o žvilgsniai į ateitį blankūs, "tradiciniai". Visiška radikalumo stoka epigonus migdo, paraližuoja, daro nuobodžius ir ypač, kaip sakoma, nepatraukliais jaunimui. Esama ir išimčių bei kiek "jaunatviškumo", bet labai nedaug.

★

Pas mus buvo ir vis labiau dabar įsigali įprotis: - tavo daina turi būti tokia pat kaip mano ir kokia buvo mūsų vadų daina. Jei tavo dainoje trys žodžiai skiriasi ir dvi gaidos gadinamėdiodą, tai tu iš karto "nebemsu". Tu mūsų praeities juodintojas, išjuokėjas, destruktivus laisvamanis, partijos skaldytojas, Trojos arklys, - ir tada aiškėja, kad tu... tautos išdavikas. O jei tu dar užsispyręs ir greit nepasiduodi, tai tu aiškus okupanto talkininkas, nukaukuotas Maskvos tarnas, ką čia daugiau ir bekalbėti...

Taip, žinoma, vieną kitą ambicingesį galima ir numstumti į tikrus "Maskvos tarnus". Lietuvių tautos būdai gi nėra labai svertimas tyčinis kerštingumas. Ir vis dėlto man rodos, kad tokia politika, po kilnumo ir principingumo šydu, ima giminiuoti su beprotybe. Kiekvienatveju ji tragiška, jei netragikomiška, iškraipanti ar stabdanti bet kokią sveiką mūsų minties ir idėjų raidą.

Laimė, šį kartą man kiek geriau išejo. Diržiui aš juodas, o Martinioniui baltų balčiausias smetonininkas. Taigi, bėdoje dar įmanomas kai koks kompromisas, "vidurio kelias": spalvas sumaišius, šiaip taip dar galėčiau likti pilkas, širmas, raišas ar žilas, kas amžinai gilyn srovenant žmogui būtų normali plaukų spalva.

Priešingai damoms, tačiau vis dar neskubėčiau būti dažomas nei juodai kaip varnas, nei baltai kaip žydingi obelis. Nejaugi nebegalima likti su savo natūralia pusjuode spalva, kuri paausiuose pradeda kiek širmėti?

Bet ne, negalima! Šiandien dažnas vis mėgsta tau įsakinėti, ką ir kaip turėtum daryti, apie ką ir kaip rašyti. Ir iš tos pusės, ir iš anos! Štai ir Martinionis iš "tarybinės Lietuvos" dabar jau man duoda nurodymus,

paremtus sovietiniais argumentais. Jie labai būdingi ir savotiški, tad norėčiau kitą kartą stapelti valandėlei.

HELP WANTED MALE

CRANE OPERATOR
FOR SCRAP IRON YARD
Must be experienced and mechanically inclined. EXCELLENT SALARY. All benefits: vacations, hospitalization, bonus, etc.
KLEIN METAL CO.
311 Oak St., Rochester, N. Y.
Phone — 546-6213
(98-104)

KALĖDINIAI SIUNTINIAI 1967 M.

Pradžiuginti ir paremti savo artimuosius Lietuvoje artėjančių Švenčių proga kiekvienas lengvai tai galime padaryti pasinaudojant BALTIC STORES patarnavimu ir pasiunčiant jiems dovanų siuntinėli.

Siuntėjas gali pats sudaryti savo pageidaujama siuntinuką iš BALTIC STORES kainoraščio arba užsakyti jam patinkamą jau paruoštą siuntinį. Žemiau išvardiname kelis, kurie yra labai praktiški ir ten laukiami.

MISŖUS SIUNTINYS 1967.

- 3½ jardo geriausios rūšies angliškos vilnonės kostiuminės medžiagos,
- 3 jardai vilnonės medžiagos kostiumėliui arba vilninei suknelei,
- 2 vyriški nailoniniai marškiniai arba dvi bliuskutės šilkinės arba terelno,
- 1 vyriškas arba moteriškas geros rūšies megstukas, 1 vilnonė gėlėta arba su ornamentais skarelė, 2 p. vyriškų arba moteriškų vilnonių arba nailoninių kojinių, 1 nailoninis itališkas vyriškas arba moteriškas lietpalatis, 1 svaras saldinių ir 20 geriausių cigarečių. Su maiti ir persiuntimo išlaidomis šitas siuntinys kainuoja \$100.00.

MAISTO 1967.

- 3 sv. taukų, ¼ sv. arbatos, ¼ sv. geriamo šokolado, ¼ sv kakavos, 2 sv. ryžių, 3 sv. geriausios rūšies miltų, 1 dėžutė nescafe, 1 sv. maišytų saldinių, 1 sv. razinkų, 1 sv. cukraus, ¼ sv. pipirų ir ¼ sv. lauro lapų. \$30.00.

MOTERIŠKAS K. 1967.

- 3 jardai vilnonės paltui medžiagos, 3 jardai vilnonės suknelei medžiagos, 1 vilnionis megstukas, 2 poros, nailoninių arba vilnonių kojinių, 1 vilnonė gėlėta suknelė, 1 p. odinių pirštinių, 1 sv. maišytų saldinių. \$75.00.

- P—3. Vilnonė medžiaga dėl dviejų paltų ir angliška vilnonė medžiaga dėl vyriško arba moteriško kostiumo. \$75.00.

- V—3 10 jardų kostiuminės medžiagos dėl trijų kostiumų \$55.00.

Praktiški dalykai kuriuos galima pridėti į bet kurį siuntinį.

Itališki nailoniniai lietpalčiai \$11.00, Šveicariški 17 akmenų laikrodžiai \$27.00, Vilnonės skarelės \$4.00. Ilgo grojimo plokštelės.

BALTIC STORES LTD., (Z. JURAS)

421 HACKNEY RD., LONDON, E. 2. ENGLAND. TELEF. SHO 8734.

Seniausia šioje srityje lietuviška firma. Garantuotas ir greitas siuntinių pristatymas.

ŠPIONAŽO PINKLĖSĖ

JOHANNES M. SIMMEL

(64)

-- Susisiekite su Marku, -- pasakė sovietų delegacijos sekretorius Michael Svirinas. -- Mes daugiau nebesimatytime. Nuo šio momento jūs man nebeegzistuojate ir nesitikėkite iš manęs jokios pagalbos. Aš esu diplomatas ir negaliu su jumis susitikinėti. -- Kaip aš atpažinsiu Marką? -- paklausė Morrisas. -- Jis jums paskambins į viešbutį. Štai nedidelė išgraviruota pypkė. Kaip atpažinimo ženklą ją turėsite įsikandęs, kai nuvyksite į Marko paskirtą pasimatymo vietą. Už trijų dienų Markas telefonu paskyrė pasimatymą. -- Būkite punktualiai 5 val. 30 min, Flushing RKO kino teatro išvieteje.

Išvieteje? Jokia pasaulio žvalgyba negali be jos apsieiti. Morrisas punktualiai ten prisistatė. Vienas vyras apie 45 metų amžiaus, išejo iš kambarėlio. Jis buvo aukštas ir liesas, beveik nuplikęs, didelėmis ausimis, siauram ūpui ir turėjo akinus. Buvo apsiėmęs pilkos medvilnės kostiumu su mėlynais dailininko marškiniais be kaklaraiščio. Jis pasižinėjo į Morriso išdrožintą pypkę. -- Už minutės pasiroškit, Morrisai, -- pasakė jis...

Edgar Hoover papasakojo šią istoriją Tomui Lieveniui, kuris atidžiai klausėsi. Pamela buvo atsisėdusi šalia. Ji irgi buvo rimtai nusiteikusi. Visi trys rūkė ir gerė juodą kavą, gurkšnodami prancūzišką konjaką.

Hooveris iš naujo užsidegė savo didelį cigarą ir išpūtė dūmų kamuolį.

-- Leiskit man toliau tęsti, -- pasakė Hooveris. -- Morrisas ir Mark sugyveno kaip katė su šunim. Nuo pirmo susitikimo jie viens kitam pasirodė antipatiški, bet turėjo tvarkytis kaip galėjo. Tą popietį kino teatro išvieteje Markas įdavė Morrisui pinigų ir slapta-raščio kodą, o taip pat davė instrukcijas dėl priedangos. Morrisas turėjo atidaryti fotografijos studiją, kad nesukeltų įtarimo iš ko jis gyvena. Pagaliau Mark jam paaiškino kokiu būdu ir kur jis turi palikti slaplus pranešimus. Tie pranešimai mikrofilmuoti, ne didesni

už sagutės galvutę, turėjo būti paslėpti monetoje, popierinėse nosinėse, ar apelsino žievėje. Su magnetinio metalo gabalu juos galima buvo prijungti po suolu, telefono būdelėse ar kitur.

-- Viskas veikė gerai, -- tęsė Hooveris, -- bet, kaip sakiau, Morrisas negalėjo pakęsti Marko, nors ir gerai atliekančio uždavinius. -- Kokios rūšies uždaviniai buvo? -- paklausė Tomas.

-- Labai svarbūs. Pagal Morrisą, sovietų šnipų organizacija gaudavo labai svarbių žinių. Jis net buvo iššnipinėjęs New Hyde Parke raketų centrą.

-- Ir niekad neįvyko joks užkliuvinimas?

-- Taip, vieną kartą. Štai šis daiktelis rodo, kad Morriso prisipažinimas teisingas. Tai 5 centų moneta. Pakelkit ją ir numeskite. Tomas padarė ką jam liepė. Moneta suskilo į dvi dalis. Viduj buvo tuščia ir iš jos iškrito mažytis filmo gabalėlis.

-- Šitas mikrofilmas, -- tęsė toliau Hooveris, -- turi slaptą šifruotą pranešimą. Jau keturi metai, kai geriausios FBI galvos stengiasi jį iššifruoti, bet veltui!

-- Kaip ši moneta pakliuvo į jūsų rankas? -- paklausė Tomas. -- Visai netikėtai, -- atsakė Hooveris. -- Berniukas laikraščio pardavėjas ją rado 1953 metais...

Vieną karštą vasaros dieną laikraščio pardavėjas James Bozart leidosi Brooklyno vieno namo laiptais. Staiga jis suklopo ir surinkti pinigai pasipylė. Keikdamasis jis susirinko pinigus, bet viena 5 centų moneta jam pasirodė savotiška. Geriau pačiupinėjęs, ji persiskyrė į dvi dalis ir iškrito filmo gabalėlis. Prieš keletą dienų James matė špiionažo filmą, kur mikrofilmas buvo paslėptas cigaretė. Dabar jis savo rankose turėjo mikrofilimą. Tad James Bozart, kuriam šiandien amerikiečių tauta turėtų būti dėkinga, nunešė savo radinį į policiją. Milley policijos posto viršininkas pasijukė iš berniuko, bet seržantas Levon buvo kitos nuomonės.

-- Klausyk, Joe, pasisiskim šį dalykėlį į FBI. Kas žino, gal būtų apie mus paminės laikraščiuose...

Bet apie tai niekas neparašė laikraščiuose. Du FBI agentai nuvyko pas James, norėdami sužinoti smulkiau, kas jis nukrito.

Tai įvyko Fulton gatvėje 252 nr. mišiniškame pastate. Apatiniame aukšte buvo krautuvės, antrame aukšte buvo prekybos bendrovių įstaigos, o viršų gyveno viengungiai, dailininkai ir smulkūs tarnautojai. Tame mišiniškame name ir FBI turėjo savo biurą.

FBI agentai ištyrė kiekvieną gyventoją, bet nieko įtartino nebuvo rasta. Metai bėgo, o rastasis mikrofilmas vis neišdavė paslapties. 1953 ir 1957 metų laikotarpį buvo įsitikinta, kad Amerikoje veikia sovietų šnipų lizdas.

-- Kaip tiktais metais, -- paaiškino Hooveris, -- Morrisas pradėjo palengva leisti žemyn. Jo susitikimas su Dunia Melanine jį

pribaigė. Jis ją mušė ir ji neatsiliko. Be abejo Mark raportavo Maskvai, nes staiga buvo atšauktas. Paryžiuje jis persigalvojo ir užėjo į Amerikos ambasadą prašyti apsaugos, papasakodamas viską ką žinojo.

-- Tai nedaug, -- pasakė Tomas.

-- Tai nedaug, -- pastebėjo Hooveris, -- bet ir nemažai. Tas paslaptingas Markas, kurį vieną kartą Morrisas pasekė, žinot kur gyvena?

-- Taip statant klausimą, aš manau, kad Fulton gatvė 252 numeris, -- atsakė Tomas.

-- Visai teisingai, -- pasakė Hooveris. -- Tame pačiame name kur James Bozart rado prieš ketvirtą metų 5 centų monetą. Kambarį įsiviežpatavo tyla. Tomas pasikėlė ir priėjo prie langų.

Paskutinėm savaitėm, -- tęsė toliau Hooveris, -- mūsų agentai dar kartą iš pagrindų patikrino namo gyventojus. Ir Marko žymės, taip kaip nupasakojo Morrisas, sutapo su vienu to namo visų mėgiamu gyventoju. Jis vadinasi Goldfuss, Emil Robert Goldfuss, Amerikos pilietis, gyvenęs ten nuo 1948 metų. Jo sekimui buvo panaudota keleta automobilių su radiju ir televizija, bet rezultatai buvo negatyvūs.

-- Jei jūs įtariate šnipinėjimu, kodėl jo iš karto nesulaikote? -- paklausė Tomas.

-- Mes esame ne Europoje, bet Amerikoje, ponas Lievenai, -- atsakė Hooveris. -- Čia galime areštuoti žmogų tik jei jis neginčijamai papildė nusikaltimo aktą. Kitaip joks teisėjas nepasirašys įsakymo areštuoti. Mes įtariame jį šnipinėjant, bet dar negalėjome įrodyti. Ir tol kol negalėsime įrodyti, joks teisėjas mums neleis jo areštuoti.

-- Bet Morrisas?

-- Morrisas mums suteikė žinių, bet jomis negalime naudotis. Jis turi giminių Sovietų Sąjungoje ir niekad nesutiks liudyti prieš Goldfussą.

-- O slapta krata nieko nedavė?

-- Aišku, Goldfussui nebūnant namuose mes galėtume iškratyti jo butą ir esu tikras, kad rastumėme slaptą, radijo siųstuvą, kas būtų įrodymu, kad jis šnipas. Bet mes negalėsime pasmerkti.

-- Kodėl?

-- Nes jo advokatai paklaus mūsų agentų po priesaika kaip jie rado inkriminuojantį aparatą. Ir kadangi jie nebus gavę leidimo kra-

tyti daryti, tai jų įrodymas bus lygus nulii.

-- Tad kaip pagauti Goldfussą?

-- Tai klausimas, kurį mes jums statome, ponas Lievenai, -- pasakė Hooveris šypsodamasis. -- Dėl to mes jus iškviatėme, jus seną Dunios pažįstamą.

(Bus daugiau)

UGLY LITHUANIAN

VYT. ALANTAS

Dirvos konkurso premijuota novelė

1.

Vacys Sereikis, patogiai tysodamas fotelyje, tą šeštadienio popietę žiūrėjo, kaip kaubojai snukiuojasi televizijos ekrane. Jis mėgo tuos smarkius mušeikas, ir ypačiai jį stebino jų muštynių išmonė, kuri, jo nuomone, buvo pasiekusi beveik tobulybės viršūnių.

Į kambarį iš virtuvės atėjo jo žmona, Ieva Sereikienė, lyg niekur nieko, be ceremonijų, išjungė televiziją ir šeimyniškai prabilo:

— Tau tik tie galvažudžiai rūpi, o nematai kas tavo namuose dedasi.

— Mano namuose? — jis labai nustebežs žvilgterėjo į žmoną. — Kas gi mano namuose dedasi?

— O kur Kunigunda, tu žinai? Tau, žinoma, ir nė galvoje, kad jau kelinta savaitė ji vėlai grįžta iš universiteto. Kur ji bastosi, sakyk man?

— Iš kur aš galiu žinoti? — murmėjo sugėdintas vyras. — Ji nebe maža mergaitė...

— Ak, tiek dar tu žinai! — ji pašaipiai šuktelėjo įsiremdama pusnuogomis rankomis į šonus. — Tikrai taip, ji nebe maža mergytė, jai jau metas tekėti, bet ar tau rūpi kokį vyrą ji gaus?

Sereikis jautėsi galutinai suglumintas: jis nė sapnuote nesapnavo, kad jam kada tektų rūpintis, kokį vyrą pasirinktų jo duktė. Ir aplamai, tas pokalbis jam atrodė nuobodus ir neprasmingas, nes šiais, o pagaliau ir anais laikais vaikai ko mažiausiai tepaiso tėvų nuomonės, ką jie ves arba už ko tekės, o kita vertus, jis norėjo grįžti prie savo kaubojo. Lyg duodamas suprasti, kad pokalbis baigtas, jis taikiai pastebėjo:

— Nekvaršink sau galvos, Kunigunda pati susiras sau vyrą...

Bet Sereikis labai apsiriko: jo taikūs žodžiai pašnekėsio ne tik kad nebaigė, bet priešingai, jie, rodos, atrišo maišą, iš kurio ėmė siautėti skersvėjai po visą jo mažą namuką. Matuodama akimis savo vyrą nuo galvos iki kojų ir iššaukiančiai išmesdama pirmyn į gražią šliurę įspirtą koją, Sereikienė prabilo autoritetingai, pakeltu tonu:

— O gal ji jau susirado, ar tu žinai? Iš kur tu žinosi, ar tau rūpi? Kodėl aš tik viena turiu rūpintis šiuose namuose? Žinai, su kuo tavo duktė žilioja? O gi su tuo Viktoru Barkiuku, sūneliu tavo sėbro Zigmanto Barkaus, su kuriuo tu trunkais po barus. O tas Viktoras, tavo dukters išrinktasis, ko jis vertas. Tėvai norėjo išmokyti, bet kur tau tas padauža rimtai mokysis? Nusidavė į šaltkalvystės mokyklą ir bus eilinis, juodanagis šaltkalvis, supranti? O mūsų duktė studijuoja universitete, universitete, girdi, ir bus menininkė. Šaltkalvis ir menininkė, graži pora! — ji prunkstėlėjo piktai, ir Sereikis pastebėjo, kad jos plonos lūpos jai juokiantis dar labiau suplonėja ir darosi panašios į labai ištemptos gumos skiauteles. — Įklimps mergaitė kaip musė į mirkalą, ir tu jos nė ažuoliniu samčiu nebeišgriebsi, — varėsi toliau Sereikienė. — Ir kokia garbė: žentas šaltkalvis! Kam tada Kunigundai reikėjo to aukštojo mokslo, ar nebūtų užtekę pradžios mokyklos? Reikia kas nors daryti kol dar ne vėlu. Aš nepakėsiu, girdi, nepakėsiu, kad mano duktė dingtų juodadarbių bandoje!

Kai žmona vis labiau įsismagindama kėlė balsą, Sereikis nors ir dėjos, kad labai atidžiai jos klausosi ir net pritariamai linkčioja pakreipęs galvą, bet iš tikrųjų jis mąstė apie kitą, ir jo mintys panašėjo į ramų upelį betekantį šalia besidraskančio krioklio. Tiesa, Zigmantą Barkų jis pažinojo, bet jis nebuvo joks jo sėbras, kaip kad žmona tvirtino, o tik šiaipjau pažįstamas, ir jis niekad su juo nesitrunkė po barus, o šiaipjau buvo užjęs porą kartų išgerti po stiklą alaus. Tiesa, kad Viktoras nenorėjo ar nesugebėjo lankyti universiteto, ir tėvas ne kartą jam skundėsi savo sūnaus "nemokslingumu", bet jis nebuvo joks padauža, o labai rimtai mokėsi šaltkalvystės amato. Jis sakėsi, kad tas amatas jam patinkas. Šaltkalviai gerai uždirba ir jo, Sereikio, nuomone, nebūtų jokios tragedijos ir gėdos, jei Kunigunda už jo ištektų, juo labiau, kad Viktoras buvo apsukrus, nagingas ir gan gražus vyriukas, o tuo tarpu jo duktė dideliu grožiu ir patrauklumu nepasizymėjo ir geresnį vyrą susigauti daug vilties turėti negalėjo. Kita vertus, jis pats, Sereikis, buvo kilęs iš mažžemųjų žemdirbių gausingos šeimos, — jis turėjo tris brolius ir dvi seseris — pats jokių aukštųjų mokslų nebuvo baigęs ir todėl jo simpatijos visada kryo į darbininkus ir amatininkus, tuo tarpu kai jo žmona tiesiog sirgte sirgo palaikyti glaudžius ryšius su aukštuomene arba, kaip ji sakydavo, su "geromis šeimomis".

— Tu turėtum pakalbėti su Kunigunda ir įspėti ją, kad ji nustotų kvailiojusi, gal ji tavęs paklausys, juk ji tavo lepūnėlė... — Sereikienė staiga nutilo ir įsispyrus žiūrėjo į vyrą laukdama atsakymo, bet jis vis taip pritariamai linkčiojo galvą kaip linkčiojęs net nepastebėjęs, kad žmona nutilo. — Ar tu girdi, ką aš kalbu? — ji riktelėjo perbraukdama vyrui ranka per veidą lyg pažadin-dama jį iš hipnozės.

— Aišku, girdžiu, ką tu, — jis krūptelėjo pažvelgdamas į jos rieby, baltą veidą ir pagalvodamas, kad jei bastelėtų jai į skruostą adata, tai iš jo imtų sunktis taukai...

— Apie ką aš kalbėjau?

— Apie Kunigundą, aišku...

— Ką aš kalbėjau apie Kunigundą?

— Kad tau nepatinka Viktoras... — Jis norėjo pridurti: — Tu norėtum žento grafo ar barono, — bet susilaikė.

— Aš sakiau, kad tu turėtum pasikalbėti su Kunigunda.

— Pasikalbėti apie ką? — jis paklausė naiviai, žiūrėdamas į žmoną blankiu, nusikaltusio vaiko žvilgsniu, bet staiga susigriebė, kad bus smarkiai šovęs pro šikšnelę, nesgi žmona visą laiką primygtinai įkalbinėjo, kad

Barkiukas netinkas tapti jų žentu, atseit, jis turėjo atkalbėti savo dukterį nuo vedybinių užmačių su juo.

Jei Sereikienė iš vyro galvos linkčiojimo galėjo tarti, kad jis pritaria jos nuomonei apie Viktorą, tai tas jo klausimas, ką jis turįs kalbėti su Kunigunda, jai atvėrė akis, kad jis nė neketina jai pritarti, kad jam, matyt, visas tas svarbus, tiesiog gyvybinis reikalas nė motais. Ji rūpinasi, plėšosi, naktimis nemiega, o jis net nesiteikia išklausti jos argumentų, jam visai nesvarbu ką ji išgyvena, jam svarbiausia už viską tų idiotų kaubojo peštynės. Ne, tokios neatžvalgos ji jam dovanoti negalėjo.

Ji norėjo laimėti laiko ir sumoti kaip būtų galima jį už tai ko skaudžiausiai nubausti, kaip reikiant įgelti, kad gal jis praregėtų. Rėkti, šaukti, plūstis nebeapsimo-

Dviejų jaunuolių idilė...

kėjo: jis prie to jau buvo pripratintas ir užsigrūdinęs. Nieko jam nebereikė ir tai, kad ji nekalbės su juo keletą savačių. Daug kartų ji taip darė, bet pasėkos buvo nekokios: jai net susidarė įspūdis, kad jos tylėjimu jis būna visai patenkintas. Ne, reikėjo sugalvoti ką nors naujo... Ji staiga kimiai nusijuokė ir, įsiremusi į šonus, ėmė sukstis valso taktu niūniuodama seną melodiją.

Sereikis, paleidęs ant lūpų vangią šypsenėlę, žiūrėjo į bešokančią žmoną galvodamas sau vienas:

— Nors ir stambaus kalibro, nors ir kojos gerokai išklyšusios kaip kavalerijos leitenanto ir per plonos pagal visą figūros apimtį ir svorį, bet sukasi grakščiai; mat, nebūtų žemaičių bajorė...

— Taip mes šoksime per Kunigundos vestuves! — žvilgterėjo ji per petį nesustodama sukstis, o jos smegenis visą laiką dirgino lyg varomas gilyn gražtelis klausimas: kaip jį pamokyti? Sukdamasi pro šalį ji staiga sėstėlėjo jam ant kelių paskandindama jį iki ausų fotelio minkštumynuose. Glostydamas jo pliką viršugalvį ji ėmė kalbėti dviprasmiškai šypsodamasi:

— Ko mums pyktis, Vaciuok, geriau pasikalbėkime gražiuoju. Aišku, tu nežinai apie ką kalbėti su Kunigunda. Ji jau baigia universitetą, gaus diplomą, bus aukšto išsilavinimo inteligentė moteris, o tu kas? Turbūt, dar tebeturi paštininkų kursų baigimo diplomą? — ji nusikleno biriai. — Diplomuotas paštininkas, teisingiau sakant, diplomuotas laiškanesys, ką gi gali kalbėti su savo išmokslinka dukterimi? Jei ne aš, tai tu ir būtum tamęs per visą savo gyvenimą odinį laiškanesio maišą. Ar ne aš tave padariau pašto viršininko padėjęju? Būčiau padariusi ir viršininku, bet nebesuspėjau: reikėjo bėgti iš Lietuvos. Ir kai tu ėmei kopti karjeros laiptais, tai su tavimi staiga panoro susipažinti klebonas, vaistininkas, daktaras ir gimnazijos mokytojai. O prieš tai kas tu buvai? Niekas, visiškai, tuščiaavidūris niekas. Supranti, ką aš noriu pasakyti? Aš noriu pasakyti, kad toli gražu ne vistiek kokią šeimą sukūri. Jei tu būtum vedęs ne mane, kilusią iš dvaro bajoraitę, tai ir būtum zulinęs puspadžius besilampinėdamas šaligatviais persimetęs per petį pasamoną. Būna ir atvirkščiai: viena mano teta irgi tikra bajoraitė, įsimylėjo, išteikėjo už ūkininko ir prasmejo kaip mašalėlis liūne. Kunigundai bus tas pat, jei ji išteikės už to šaltkalvio. Visa nelaimė su tokiais žmonėmis kaip tu, kad jie nieko neišmano apie šeimos garbę, neturi senų tradicijų. Mūsų Kunigundai vieta puikauti daktarų, inžinierių, turtingų verslininkų tarpe, o nesitrinti tarp juodadarbių, nemokšų, supranti? Žinau, ką tu galvoji: tu galvoji, kad ir aš pati išteikėjau ne už kokio grafo, o už paprasčiausio kaimo bernelio, — ji jam perbraukė ranka per nosį. — Teisybė, nesiginciju, bet aš šį tą padariau iš to bernelio, o Kunigunda iš to šaltkalvio nepadarys nieko: čia kitoks gyvenimas, o ir ji ne toks žmogus kaip aš, ji tokia kaip tu — rami, kukli, be ambicijos. Mes turime jai padėti, supranti, kvailiuk?

Sereikis jautė, kad nors žmona buvo ir be gorseto, bet vis dėlto jos kad ir labai mėsingų šlaunių kaulai jam ėmė pauti kojas viršum kelių, ir jos pradėjo tirpti. Jis

su dideliu malonumu būtų ją stumtelėjęs ant grindų, bet laikėsi sukandęs dantis nenorėdamas sukelti šeimyninio skandalo, o ji pati nesusiprato ar nenorėjo susiprasti ir nemanė atpalaidoti jį nuo savo svorio. Jis buvo jos užgožtas fotelyje, jis buvo suniekintas dvasiškai ir fiziškai, bet jis kentėjo kantriai ir dar net mėgino šypsotis. O Ieva braukinėjo švelnia ranka jam per plikę ir rodė jam jau truputį pageltusius dantis pro apsiblaususią šypsenėlę.

— Matai, Vaciuok, aš daug apie tai galvojau, — kalbėjo ji toliau beveik lipšniai. — Mūsų duktė tui antrasis tu: nieko ji neturi iš manęs. Jos būdas, figūra — tavo. Jei ji būtų bent mažą dalelę paveldėjusi ką aš turiu ar turėjau, šiandien nebūtų mums jokio rūpesčio dėl jos ateities: ji gautų vyrą kokį norėtų. Tu negali išsiginti ir išsiteisinti, kad ji tokia, o ne kitokia, nes tu ją lepina, visada užstodavai, pirkdavai ką tik ji užsimesdavo... Tu net sportinę mašinėlę nupirkai jai važinėti į mokyklą.

Sereikis neramiai sujudėjo lyg ir mėgindamas pakilti iš fotelio, bet Ieva truputį kilstelėjo ir vėl visu svoriu sėstėlėjo atgal, tartum plačia tvokle jį įvadydama dar giliau. Jis jautė, kad jei ji jo nepaleis ir toliau taip kankins, tai arba jis ją pasmaugs arba iš proto išeis. Ji žinojo, kaip skaudžiausiai jį įžeisti. Jai nebuvo jokia paslaptis, kad jis be galo myli savo vienintelę dukterį, kad jis galbūt, net ją dievina, o to ji negalėjo pakęsti ir jam dovanoti, nes ji jautėsi nuvainikuota ir nustumta antron vieton. Jai dilgino pavydas paširdžius, kad tėvas perka dukteriai gražesnes ir brangesnes dovanas, kad jis vis klausia ar jai nereikia to, ar jai nereikia ano, kai tuo tarpu jai, savo žmonai, jei ką ir nuperka, tai toli gražu ne tokius brangius dalykus kaip savo dukreliai ir niekad neklausia, ar jai reikia to, ar jai reikia ano. Motina jautė, kad tėvas ir duktė sėdi vienoje apkasų pusėje ir kad ji palikta viena kitoje pusėje. Per visą vedybinį gyvenimą ji jautėsi negincytina šeimos karalienė, tačiau, kai paūgėjo duktė, jos aureolė ėmė blankti, ir su ta padėtimi susigyventi ji negalėjo.

— Tu, katinėli, nesispardyk, aš dar nebaigiau, — ji prispaudė jo galvą prie savo didelių išmių bet jau supliuškusios krūtinės tiesiog jį dusindama ir vis glostydamas jam galvą. — Kadangi, kaip sakiau, Kunigunda tavo numylėta dukrelė, tai ir jos ateitimi turi pasirūpinti...

— Gerai, aš su ja pasikalbėsiu, — murtelėjo Sereikis nebegalėdamas pakelti jos svorio ir nebeįmanydamas pakęsti jos įžeidinėjimų bei pažeminimų.

— Taip reikėjo seniai pasakyti, — ji čiauptelėjo jam savo plonomis lūpomis į žandą. — Gali grįžti pas savo kaubojus, kurie, žinoma, tau įdomesni už mano kompaniją. — Ji pagaliau pakilo nuo jo kelių ir išėjo į virtuvę.

2.

Sereikis, kaip paukštis paleistas iš narvo, liepsnodamas pykčiu ir drebindamas laiptus paknupstomis užbėgo į antrą aukštą, puolė į savo kambarėlį, krito ant mažos sofelės ir iškėlęs rankas tykdamas nutirpusias kojas, šnypsdamas keikėsi:

— Sunbajorė! Niekaprotė! Tulžienė! Kreivaklišė! Pikeiva.

Iš susijaudinimo iš atminties jis daugiau plūstažodžių nebeatsiminė, todėl iš sofos kampo išsitraukė mažą paslėptą bloknotėlį ir ėmė skaityti iš rašto:

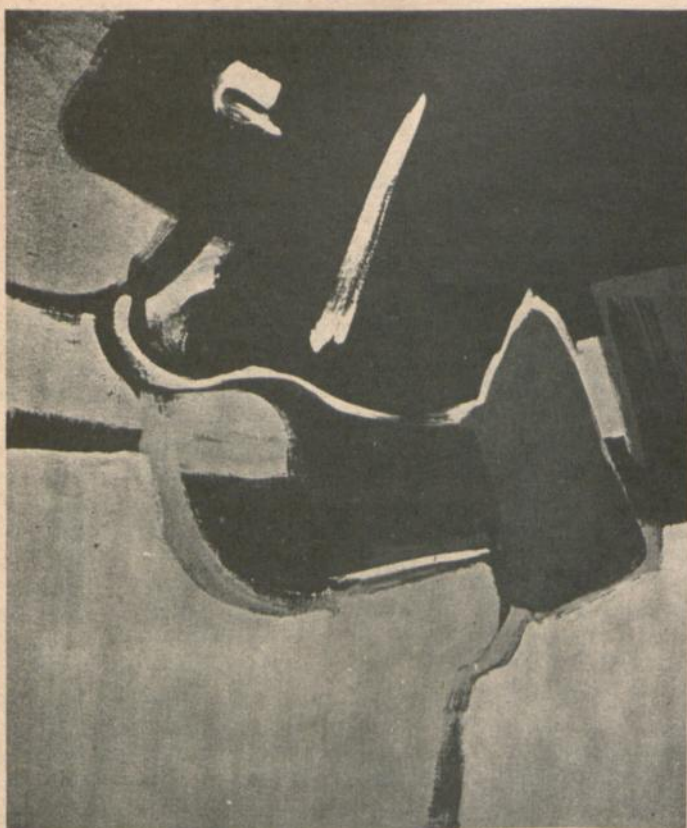
— Vištaprotė! Kvakna! Nevala! Skretena! Trailla! Kleketa! Rėkla! Suoslė! Krioga! Netikša! Kyra! Skėtra! Švankšlė! — ir pagaliau baigęs skaityti visą savo sąrašėlį, jis atsigręžė į duris ir tartum spiaute išspiovė paskutinį, jo nuomone, labiausiai ją įžeidžiantį plūstažodį: — Akušerė!

Per dvidešimt su viršum vedybinio gyvenimo metų Sereikis taip buvo Ievos suvėtytas ir sumėtytas, jog, per šalį žiūrint, iš jo buvo belikę tik pakratai, tačiau iš tikrųjų jis nesijautė esąs sužlugdytas ir galutinai įspirtas į žmonos šlepėtę, o tik laikėsi savitarpio santykiuose su žmona, kaip jis galvodavo, "tam tikros strategijos". Jei to šeimyninį gyvenimą per ilgus metus nusiaubdavo baisios nesantaikos audros, tai ilgainiui jis ėmė suprasti, kad tos rietenos nieko gero neduoda, kad jokie barniai, prašymai ir net maldavimai Ievos būdo nekeičia. Tada jis savo taktiką ėmė keisti, nustojo su ja vaidytis, tylo mis ėmė jai pritarti ir klusniai daryti viską jos liepiamą.

Tačiau kai Sereikis pagalvodavo sau vienas, tai jis pats susvyruodavo ar būtų prie to priėjęs, jei ne duktė Kunigunda. Kol ji buvo maža, tėvų barnių ji suprasti negalėjo, bet, jai paūgėjus, dalykai keitėsi, ir, kilus kivirčiui, dabar jau prisidėdavo ir trečias šeimos narys savo ašaromis, verksmais ir net klyksmais, o to Sereikiui jau būdavo per daug. Jis mylėjo savo dukterį, negalėjo pakęsti jos ašarų ir negalėjo sau dovanoti; kad jis daro ją nelaimingą. Dėl jos ramybės jis prisivertė, kaip jis sau vienas galvodavo, nueiti į "pogrindį".

Tuo būdu jo gyvenimas pasidalino į dvi dalis į "pogrindį" ir viešumą, į "užkulisį" ir "sceną". "Scenoje", prieš savo žmoną, jis būdavo tylus, nusižėmęs ir nuolaidus visokioms jos užmačioms, — moterų akimis žiūrint, pavyzdingas šeimos galva, o vyrų akyse lėpšis, ištyžėlis ir mėmė — tačiau "užkulisyje", kitaip sakant, "pogrindyje" jis virsdavo savo žmonos žiauriu teisėju, niekintoju ir kankintoju. Jis ją plūsdavo įmantriausiais keiksmožodžiais, o jei nerasdavo tam reikalui atitinkamo žodelio, pats jį nusikaldavo, nors tos kalybos jam griebtis dažnai netekdavo, nes, pradėjęs surašinėti į savo bloknotėlį lietuviškus plūstažodžius, jis pats nustebo lietuvių kalbos žodingumu šioje srityje. Žodžiu, užsidaręs savo kambarėlyje, jis savo tūžmui duodavo visą valią ir raišiodavo savo žmoną prie gėdos stulpo tol, kol pyktis atslūgdavo.

(Bus daugiau)

D. PENKAUSKAITĖ

Kompozicija (aliejus)

DANUTĖ PENKAUSKAITĖ SAVO KŪRINIAIS DOMINUOJA

Vasaros metu būrelis dailės meno studentų atidarė "Gallery Petite" 17008 Lorain Avenue, kurioje gausiai reprezentuoja tapybą, skulptūrą, keramiką, dailiuosius metalo dirbinius (paušalus) ir spalvotą fotografiją. Įdomiausia, kad šio jaunųjų meno susibaudėlių vadovu, netgi galerijos direktore yra jauna lietuvaitė Danutė Penkauskaitė, Clevelando Meno Instituto studentė.

"Gallery Petite" vasaros metu parodoje dalyvavo penki dailininkai su įvairiais savo dailės darbais. Betgi, domiuojantį vaidmenį jų tarpe vaidino mūsų tautietė Danutė Penkauskaitė, tai parodai pateikusi 30 dailės darbų. Josios rinkinį sudaro tapybos, grafikos piešinių rinkiniai darbai, sukurti įvairiomis technikomis. Danutė Penkauskaitė savo idomų dailės darbų rinkinį paįvairina dar ir spalvotomis fotografijomis. Ir šią nūdien plačiai išbujojusią praktinę dailės sritį jaunoji dailininkė studijuoja Clevelando Meno Institute lygiagrečiai su tapyba ir grafika. "Tapyba ir grafika" mane vilioja savo dvasinių pojūčių pagundai. Fotografijos menas, ypatingai tobulėjanti spalvotoji fotografija, mane masina kaip prak-

tinė dailės sritis, kuria numatau naudotis kaip profesija savo gyvenimo

Danutė Penkauskaitė

vingiuose". -- Taip, trumpai apibūdino savo dailės meno pomėgius Danutė Penkauskaitė.

"Gallery Petite" kiti dalyviai: Stephen Sitar -- tapyba ir skulptūra, Katrine Skangelis (latvaitė) -- tapyba, Opal Kovach -- keramika, Edna Kubitz -- keramika ir dailieji metalo (juvelyro) darbai. Galerija lankytojams atdara ketvirtadieniais, penktadieniais, šeštadieniais ir sekmadieniais nuo 12 val. iki 9 val. vakaro. Penkių jaunųjų dailės studentų paroda bus atdara iki Kalėdų švenčių.

Asmenims, kurie do-

miši visomis meno apraiškomis, patartina "Gallery Petite" aplankyti ir betarpiškai susipažinti su ten rodomom dailės meno vertybėmis. Juolab, daugiau mūsų tautiečiai turėtų šia galeriją susidomėti, kada jos vadovė yra lietuvaitė Danutė Penkauskaitė, gabi menininkė.

(abv)

OPERA DANA PRAŠO ŽODŽIO

(Atkelta iš 3 psl.)

pusę. Statydama "Gražina", Chicagos Lietuvių Opera padarė dailų nuorašą. O nuorašas niekad nebus originalas. Tuo, žinoma, aš nenoriu pasakyti, kad išbandytų operų statymas yra menkinis. Nuorašas tas statymas tapo mūsų buity, įeigu, žinoma, mes tebe tikime savo tremtiniška misija, įeigu mes tebe jaučiam kovos dėl laisvės ir kultūros prasmę.

Štai, išivaizduokim tokį paveikslą: komp. Jul. Gaidelio "Danai" Chicagos Lietuvių Opera skyrė tiek rūpesčio ir dėmesio, kiek jo buvo skirta J. Karnavičiaus "Gražinai": išnuomoti Civic Operos rūmai, orkestracija parašyta pilnam simfoniniam orkestrui, išleistas "Danos" klaviras, premjerai scenon iškelti sutelkti pajėgiausi dainininkai, sutelkta rimtis...

Deja, tas paveikslas netapo tikrove! "Gražina" grįžo į Lietuvos teatrą ir bibliotekas, iškur ji atkeliavo, o komp. Gaidelio veikalo ir šandien tėra tik viena vienintelė kopija...

Žodžių pažėrėm iš visų pusių. Esu tikras, kad Chicagos Lietuvių Operai tie žodžiai jokių atvejų negalės pakenkti. Deja, tik laukiama įvykio vis dar nematom! Todėl ir liksiu ištikimas savo pradinei minčiai: šilima, kurioj dirbam ir kaistam, yra pastovi, tiesiog sužiedėjusi, sunkiai bepakeičiama...

NEPAMIRŠKIT
ATNAUJINTI
DIRVOS
PRENUMERATĄ

Dabar dar monopoliškai sujungta ir profesionalų bolševizmo sklei-

JŪS PRIVALOTE BALSUOTI ANTRADIENĮ, SPALIO 3

Tęsiant **LOCHER** DEMOKRATINĮ PROGRESĄ

Demokratų bustinė suteiks jums **nemokamą kelionę** į balsavimui skirtas įstaigas jei patys jų nesurastumėt!

SKAMBINKIT: 621-4191
621-7780

Cuyahoga County Democratic Executive Committee, Statler-Hilton Hotel
Albert S. Porter, Chairman

KO VERTI SUVENYRAI

Yra Lietuvoj 10 dirbtuvių, gaminančių suvenyrus. Jos išbarstytos Vilniuje, Kaune, Kretingoje ir kitur, bet dabar tapo sujungtos vienoj administravimo sistemoj, vardu "Dovana". Pagamina suvenyrų gana daug, ir nemaža jų eksportuoja į Lenkiją, Prancūziją, Italiją, net Japoniją. Vien Montrealio pata rodon, sako, išsiuntę už 170,000 rublių...

Deja, tik nedidelė tų suvenyrų dalis tikrai patraukli. Net ir Lietuvai tikrai būdingi daikteliai per dažnai pateikiami monotoniški, menkos kokybės, apygrubiai ar šiaip pigiai pagaminti. Dar daugiau tų suvenyrų yra primenančių ne tiek Lietuvą, kiek rusų bolševizmo įsitaisymą Lietuvoj. Patys suvenyrų gamybos tvarkytojai labai sužavėti daugumu suvenyrų: apgailestauja stoką įvairumo, išradin-gumo, meniškumo... Tačiau jie, atrodo, daugiau sia suinteresuoti suvenyrais, kaip jie sako, "apie istorinius-revoliucinius krašto įvykius", ir čia jie turi galvoti daugiau tokių dalykus, kaip Pirčiupis, Vilniaus Paneriai, Kauno IX fortas (žudynių vietos nacių laikais). Turtum būtų užsimoję bent suvenyrais vis dar tęsti prieš 22 metus pasibaigusį karą....

Dabar dar monopoliškai sujungta ir profesionalų bolševizmo sklei-

dėjų tiesiogiai ar bent netiesiogiai diriguojama suvenyrų pramonė Lietuvoj greičiausia dar labiau vienodins ir nulietuvins vadinamuosius "suvenyrus iš Lietuvos". Tiesa, tos pramonės tvarkytojai sva-joja sutelkti į suvenyrų gamybą net kelis tūkstančius liaudies menininkų, bet vistiek nematyt, kad jie rengtųsi atsiskirti nuo tų menininkų kūrybinės iniciatyvos tempimo į siaurą propagandinį takelį. (ELTA)

CHUCKER OPERATOR

Operate and set up #2 AC-W&S day shift, 58 hr. week, top pay with all fringe benefits, union shop, American Aircraft Parts Mfg. Co., 25331 Trowbridge, Dearborn, 313 — LO 5-6700. (98-107)

EXPERIENCED epoxy moulders and press operators. Small but fast growing company with excellent working conditions and advancement opportunities for right people. Blue Cross-Blue Shield available after probationary period. Will consider training for above positions. Call Mr. Hayes, 617 — 471-1700, Quincy, Mass. (100-106)

CHUCKER OPERATOR

Operate and set up #2 AC-W&S day shift, 58 hr. week, top pay with all fringe benefits, union shop, American Aircraft Parts Mfg. Co., 25331 Trowbridge, Dearborn, 313 — LO 5-6700. (98-107)

JOURNEYMEN

ELECTRICIANS PIPEFITTERS MILLWRIGHTS

ALL GM EMPLOYEE BENEFITS PROGRAMS WILL ACCURE AS YOU ENJOY TOP EARNINGS WITH A WINNING TEAM. MAKE APPLICATION AT OUR EMPLOYMENT OFFICE 8 A.M.—4 P.M. MONDAY THROUGH FRIDAY.

FISHER BODY DIVISION

900 BALDWIN AVE.
PONTIAC, MICHIGAN

AN EQUAL OPPORTUNITY EMPLOYER

(101-105)

ST. ANTHONY

SAVINGS & LOAN ASSOCIATION

Joseph F. Gribauskas
Executive Secretary

4³/₄%

ON INVESTMENTS
Units of \$100.00
Dividend Checks
Mailed Quarterly

5%

ON BONUS SAVINGS
Units of \$1,000.00
For 3 Years
Dividends Paid
Quarterly
or Compounded

1447 So. 49th Court
CICERO, ILLINOIS • 60650
Phone (Area Code 312) 656-6330

HOURS: Mon. 9-5; Tues., Thurs., Fri. 9-5; Sat. 9-1; Wed. Closed
Savings In By The 10th Of The Month Will Earn From The 1st.

TIMELESS LITHUANIA

Buv. JAV pasiuntinio Lietuvoj
Hon. Owen J. C. Norem
knygos antroji laida jau pasirodė!

Tai nėra vien tik istorijos vadovėlis, bet nuoširdaus lietuvių draugo ir lietuvių tautos istorijos objektyvaus stebėtojo vaizdas, patiektas anglų kalboje.

Knyga tinkama ne tik kaip dovana amerikiečių draugams, bet ir mūsų jaunimui, Lietuvą liečiančias problemas suprantančiam angliskai ir sugebančiam tas problemas tinkamai panaudoti ir skleisti.

TIMELESS LITHUANIA gaunama
DIRVOJE,

6907 Superior Ave.,
Cleveland, Ohio 44103

ir pas knygu platintojus.

KAINA 4 DOL.

Užsakant paštu, prašome prijungti 25 c. pašto išlaidoms.

D. PENKAUSKAITĖ

Dviejų galvų abstraktas (aliejus)

PETKUS
LAIDOJIMO ĮSTAIGA

MARQUETTE PARK CHICAGO
2533 W. 71 St. Tel. GR 6-2345-6
CICERO ILLINOIS
1410 S. 50 Ave., Tel. TO 3-2108-9
TRYS MODERNIOS KOPLYČIOS

• SLA 14 kuopos narių susirinkimas įvyks šį sekmadienį, spalio 1 d. Lietuvių salėje. Pradžią 12 val. (tuoj po lietuviškų pamaldų). Bus priimami apdraudų mokesčiai ir aptariamai kuopos reikalai, žiemos mėto numatomi darbai bei sumanymai. Visi kuopos nariai kviečiami dalyvauti, sumokėti užvilktus savus apdraudos mokesčius ir savo buvimu bei patarimais prisidėti prie kuopos veiklos.

• Gen. K. Tallat-Kelpša serga ir yra paguldytas Policlininė ligoninėje.

• Žymiausi Europos orkestrai svečiuosis ir gros Clevelande. Spalio 6 klasikinės muzikos koncertų serijoje Music Hall salėje pasirodys įžymusis Vienos Philharmonijos orkestras su dirigentu Karl Boehm, o spalio 15 Vienos simfoninis orkestras, diriguojant Wolfgang Sawallisch.

Koncertų pradžia 8:30 val. vak.

* ŠV. KAZIMIERO Lituanistinės mokyklos tėvų ir mokytojų susirinkimas įvyks spalio 1 d. — sekmadienį tuojau po lietuviškų pamaldų, 11 val. Naujosios parapijos patalpose. Tėvai ir mokytojai maloniai kviečiami dalyvauti. Programoje: mokyklos bei tėvų komiteto vedėjų pranešimai — gairės šioms mokslo metams. Laukiama patarimų bei pasisakymų iš visų tėvų ir mokytojų.

CHICAGIETĖS DAILININKĖS PARODA CLEVELANDE

D. L. K. Birutės Draugija Clevelande ištiesia savo ranką dar vienai sričiai. Iki šiolei keletą metų atstovavo Clevelando lietuvių metinėse Tautybių Mugėse, įrengdamos Lietuvių Skyrių. Greta parodoje išstatytų rankdarbių ir šiaip lietuviškų gražmenų, turėjo ir lietuviškų skanumynų skyrių, kuris visada traukia kitataučius susipažinti su lietuvišku maistu.

Seniau birutininkės vadovavo Vera Nagevičienė. Dabar antri metai pirmininkauja Salomėja Knistautienė.

Dabar Birutės Draugija rengia chicagietės dailininkės Jadvygos Paukštienės dailės kūrinių parodą Čiurlionio ansamblio namuose, šeštadienį ir sekmadienį, spalio 7 ir 8 d.d.

Spalio 7 d. lankymo laikas nuo 2 val. iki 9 val. vakare.

Spalio 8 d., paroda bus

DIRVOS RUDENS BALIUS

Rugsėjo 30 d., šeštadienį

Šv. Jurgio parapijos salėje Clevelande

Meninę programą išpildys

solistė NATALIJA AUKŠTUOLIENĖ

Jame Tamstų lauks įdomi ir nuotaikinga meninė programa. Tamstų akivaizdoje paaškęs 1967 m. Dirvos novelės konkurso laureatas ir, jeigu jis galės dalyvauti, trumpas pagerbimas ir premijos įteikimas. Šiltų ir šaltų valgių vakarienė, bufetas, šokiai ir kitos įvairenybės. Visa tai tik 6 dol. asmeniui. Stalai po 10 asmenų grupėms.

Bilietai įsigijami iš anksto Dirvoje, 6907 Superior Ave., Cleveland. Tel. 431-6344, arba pas ALTS skyriaus išd. Vladą Blinstrubą, 829 E. 185 St., tel. 531-2660.

Šokiams gros Wadnall orkestras.

Pradžią 7:30 val. vak.

Sol N. AUKŠTUOLIENĖ

atdara nuo 3 val. po pietų. Vakare 5 valandą, ten pat prof. A. Augustinavičienės paskaita: "Dailininkė Paukštienė ir jos menas".

Paroda užsibaigs sekmadienį, 9 val. vakare. Lankytojus birutininkės pavaišins savo gamintais skanumynais.

Rengėjos tikisi gausaus lankytojų skaičiaus. (ksk)

HELP WANTED MALE

SHAPER HAND
TO DO MODEL WORK.
Small shop near West Side.
BUILDERS OF MACHINERY.
Steady work, good hourly rates. Days
Cammann Mfg. Co.
2700 Henninger Rd., Cleveland, Ohio
216 — 661-2550 (100-108)

CRANE OPERATOR
FOR SCRAP IRON YARD
Must be experienced and mechanically inclined. EXCELLENT SALARY.
All benefits: vacations, hospitalization, bonus, etc.
KLEIN METAL CO.
331 — Oak St., Rochester, N. Y.
Phone — 546-6213 (98-104)

INDUSTRIAL ENGINEER MALE

Michigan State Industries. State prison of Southern Michigan, Jackson. All Michigan Civil Service benefits. Must possess bachelor's degree in Industrial Engineering. Thorough knowledge of production methods, production machinery, production processes, cost reduction and plant engineering is necessary. Desirable qualifications include establishing incentives, cost control process routing, quality control. Familiarity with data processing and production design also employer. Salary open depending upon qualifications. Interested persons may contact Personnel Office: Michigan Department of Corrections, 237 Stevens T. Mason Bldg., Lansing, Mich. Phone 517-373-0277. (101-105)

• Apdraudos reikalais geriausius patarnavimus gaukite kreipdamiesi į Z. Obelenį tel. 531-2211.

• Prieš atnaujindami savo namų ar automobilių draudimus, palyginkite savo mokesčių paskambindami V. Giedraičiui tel. 944-6835.

HELP WANTED MALE

THE
CLEVELAND
PNEUMATIC
Tool Co.

3784 E. 78 St.
Cleveland, Ohio
341-1700

A Subsidiary of
PNEUMO-DYNAMICS
Corp.

MACHINISTS
TO WORK ON
AERO SPACE
MISSILE and
Aircraft Components

KELLER-
HYDROTEL

Contouring and profiling
Machines

HORIZONTAL
BORING
MILLS

TURRET
LATHES

GAP TURRET
LATHES

ENGINE
LATHES

MILLING
MACHINES

RADIAL
DRILLS

NUMERICAL
CONTROLLED
MACHINES

GAUSITE GERĄ VALANDINĮ
ATLYGINIMĄ IR VISUS PRIEDUS.

Interviewing Hours
8:15 A.M. to 5 P.M.

OR CALL
341-1700

for an interview convenient
for you.

• Šį sekmadienį, spalio 1 d., Lituanistinių mokyklų sportinės varžybos, Clevelando St. Joseph High School stadione, E. 185 St., prie Lake Shore Blvd., įvyks 1967 m. Clevelando lituanistinių mokyklų lengvosios atletikos varžybos ir kartu lengvosios atletikos sezono uždarymas.

Varžybos vyks berniukų ir mergaičių B kl. (14-15 m.), C kl. (12-13), D kl. (10-11) ir E kl. (7-9 m.).

Salia to bus jauniams A kl. (16-18 m.), moterims (virš 15 m.) ir vyrams sezono uždarymo varžybos. Šios varžybos bus kartu ir oficialios Clevelando lietuvių pirmenybės.

Varžybų pradžia 2 val. po pietų. Varžybas globoja šv. Kazimiero Lituanistinės Mokyklos Tėvų Komitetas. Technišką vykdymo darbą atlieka Clevelando žaibas.

Šios varžybos buvo numatyta vykdyti šeštadienį, rugsėjo 30 d., tačiau patogumo dėliai perkeltos į sekmadienį.

Jaunimas kviečiamas skaitlingai dalyvauti.

PABALTIEČIŲ PRIE-
AUGLIO LENGV. ATLE-
TIKOS PIRMENYBĖS

1967 m. š. A. Pabaltiečių Lengvosios Atletikos Pirmenybės įvyko š. m. rugsėjo 9 d. Toronte. Varžybas vykdė Toronto PPSK Aušra.

Pirmenybės vyko jaunių ir mergaičių B (14-15 m.), C (12-13 m.) ir D (9-11 m.) klasėse. Kartu šių varžybų rėmuose buvo pravestos ir 1967 m. š. A. Lietuvių pirmenybės, pridant jaunių A kl., kurioje buvo vykdoma tik lietuvių pirmenybės.

Pirmenybėse dalyvavo apie 140 dalyvių iš kurių 91 lietuvis. Deja, tik 4 lietuvių klubai buvo atstovaujami: Toronto Aušra (58 dalyviai), Clevelando Žaibas (28), Hamiltono Kovas (5) ir Toronto Vytis (1).

Varžybos vyko puikiam Brockton H. S. stadione. Oras pasitaikė šaltas ir lietingas. Iš 65 rungčių susidedančios varžybos buvo pravestos pusėtinai sklandžiai. Pirmenybių Organizacinio Komiteto pirmininku buvo Tėvas Paulius Baltakis, O.S.M. Varžyboms vadovavo Algis Malinauskas. Arti 40 asmenų talkininkavo kaip teisėjai ir pagalbinis personalas.

Pabaltiečių pirmenybėse buvo įvykdyta 53 rungtys. Iš jų lietuviai laimėjo 34, estai 15 ir latviai 4. Varžybose buvo pagerinta 29 Pabaltiečių pirmenybių rekordai. Nors ir rekordų skaičius nemažas, tačiau, su keletą išimčių, pasekmės buvo tik vidutinės. Mat, dauguma rekordų buvo gana žemi.

Estai vyravo berniukų ir mergaičių D klasėse (žemiau 12 m.). Likusiose grupėse pirmavo lietuviai.

Kiekvienoje klasėje už iškiliausią pasekmę buvo skiriama specialios dovanos. Jų laimėtojai buvo šie:

Jaunių B klasėje — R. Staškevičius (žaibas) už 880 yd. bėgimą (2:16.9 min).

Mergaičių B klasėje — Vaivadaite (žaibas) už 100 yd. bėgimą (12.2 sek.).

Jaunių C klasėje — R. Vaivada (žaibas) už 660 yd. bėgimą — (1:47.9 min.).

Mergaičių C klasėje — L. Vasilauskaitė (žaibas) už 60 yd. kliūtinį bėgimą (9.6 sek.).

Jaunių D klasėje — J. Daniel (estas) už 60 yd. bėgimą (7.8 sek.).

Mergaičių D klasėje — S. Kaur (estė) už 60 yd. bėgimą (8.3 sek.).

Tik lietuvių pirmenybėms vykdytose Jaunių A kl. (16-18 m.) varžybose iškiliausiu dalyviu buvo pripažintas L. Stempužis (žaibas) už šuolį į aukštį (5'-10") ir 120 yd. kliūtinį bėgimą (15.7 sek.).

Skaityk ir platink
DIRVĄ

Naturally
**SUPERIOR
SAVINGS**

SINCE 1909

13515 EUCLID AVE.
6712 SUPERIOR AVE.

CLEVELAND

HOME and
REMODELING
LOANS

INSURED SAVINGS

JAKUBS & SON

FUNERAL HOMES

Vėsinamas oras Jūsų patogumui

Della E. Jakubs & William J. Jakubs

Licensijuoti laidotuvių direktoriai ir balsamuotojai
35 metai simpatingo ir rimto patarnavimo

6621 Edna Avenue
EN 1 - 1763

936 East 185th St.
KE 1 - 7770

MUSIC HALL
PENKTADIENĮ, SPALIO 6 D.,
8:30 VAL. VAK.

S. HURUK presents the world-famous

VIENNA PHILHARMONIC
KARL BOEHM, Conductor

BRAHMSO SIMFONIJA #1 — BEETHOVENO
SIMFONIJA #6

Bilietai: \$7.50-\$5.00-\$4.00-\$3.00

Parduodami: CLEVELAND OPERA ASSN., 2816 Euclid Ave. Užsakant paštų siųskite sau adresuotą voką. Bilietai parduodami ir Burrow's 419 Euclid Ave., taip pat galima jų užsakyti savo sąskaiton Higbee's Music Center — tel.: 579-3774.

DIRVA

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

• **Dirvos red. J. Čiuberis**, pašlijus sveikatai, rugsėjo 28 d. išvyko 2 savaitėm atostogų.

Atostogų metu jį pavaduos red. Vyt. Gedgaudas.

• **Ukrainiečių organizacijos** ir spauda išėivijoje jau dabar pradėjo akciją prieš Pas. Olimprijados komitetą, kuriame reiškiamas palankumas Sov. S-gos valstybiškai tvarkomo sporto organizacijų atžvilgiu, tuo pažeidžiant pačią Olimprijados idėją ir jos tikslus.

Ukrainiečių kaltinimai remiasi tuo, kad bet kurios Sov. S-gos pavergtos tautos sportininkai įrikiuojami į "rusus" ir tuo pačiu skiriami neužtarnauti laurais. Be abejo, kad tai liečia ne vien tik ukrainiečius, bet ir visas kitas tautybes po Sov. S-gos jungu. Tuo būdu ir lietuviai sportininkai dažnai pristatomi rusais.

Prieš Sov. S-gos užmačias pavergtųjų tautų sportininkų išnaudojimo savo imperialistiniams tikslams specialios akcijos ėmėsi ukrainiečių leidžiamo žurnalo Ekran redaktorius A. Antonovič.

CHICAGO

JUNJORŲ SUEIGA

Po vasaros atostogų, po stovyklų ir po studijų dienų, rugsėjo 15 d., kol. fil. J. Žvyno namuose įvyko Korp! Neo-Lithuania junjorų sueiga.

Ne tik junjorės atsilankė sueigoje. Nėtrūko nei filisterių, nei senjorų; net svečių, užsukusių pamatyti būsimuosius korporantus. Beveik ištisus metus lankę sueigas, junjorai rimčiau pradėjo ruoštis pakėlimui į senjorus. Viena mergina tą vakarą padavė savo pareškimą ir gavo metams labai brangų dalyką — juodą junjorės kepuraite. "Senosios" junjorės stebėjo ją su šypsena, nes jos jau pradė-

jo laukti spalvų uždėjimo dienos.

Tą vakarą dvi junjorės skaitė referatus, be kurių į korporaciją nei vienas kandidatas nebūna priimamas. Viktorija Kašubaitė pakartojo referatą, kurį skaitė korporacijos stovykloje, o Eglė Judvalkytė nebuvo stovykloje supažindino su fukso dienos eiga. Sekė diskusijos apie stovyklos pagerinimą bei pakeitimą.

Vytautas Kasniūnas, jr., skaitė K. Čihiro rašinį apie korporacijos atsiradimą ir ryšį su vokiečių bei prancūzų korporacijomis. Be diskutuodami paskaitą, svečiai užkandžiavo p. Žvynienės patiektais skanumynais.

Kaip visada, sueiga pasibaigė dainų valandėle, draugiškais pašnekesiais ir linksma nuotaika.

Eglė Judvalkytė

• **Anglijos Lietuvių Klubas** metinė vakarienė įvyks spalio 14 d., 7:30 val. Pakšto salėje. Staliukus patartina iš anksto užsakyti pas Pr. Rumšą, 4359 So. Maplewood Ave. Tel.: VI 7-2149. Auka prie įėjimo 5.50 dol. Pakvietimai nebus siuntinėjami. (101-104)

LIETUVIAI KOLUMBIJOJ

• **Lietuvių koplyčios** Medeline oficialus pašventinimas įvyks Vasario 16 proga, švenčiant 50 metų nuo Lietuvos Nepriklausomybės atgavimo.

Lietuviška Koplyčia, kuri yra prie Lietuvių Namų, jau galutinai užbaigta.

• Iš JAV buvo atvykusi atostogų Totoraitytė, advokato J. Totoraičio ir gydytojos Totoraitienės dukra. Kelias savaites pasisvečiavusi vėl išvyko į Ameriką. Totoraičių sūnus, baigęs universitetą Kolumbijoje, jau kelinti metai gilina studijas Amerikos universitete. Jis studijuoja elektro-inžinieriją.

P. AMERIKOS LIETUVIŲ JAUNIMO STUDIJŲ SAVAITĖ

Šių metų vasario mėn. 2 d., Argentinoj, Buenos Aires, baigiant Pasaulio Lietuvių Jaunimo Metus, buvo sutarta studijų savaitę ruošti Brazilijoj 1968 metais, Sao Paulo mieste, kur yra lietuvių kultūrinio ir visuomeninio veikimo centras.

Brazilijos jaunimas didžiuojasi jam patikėtomis pareigomis, bet kartu jaučia ir atsakomybę už būsimą jaunimo sąsąskrydį, kuris vyks reikšmingais, jubiliejiniais lietuvių tautai, penkiasdešimtais nepriklausomybės metais. Studijų savaitė vyks šio jubiliejaus ženkle ir dvasioje.

Studijų savaitė laikas yra numatytas nuo sausio 27 ligi vasario 3 d.

Yra planuojama, kad studijų savaitės užbaigimas sutaptų su Vasario 16-tos minėjimu, kuriame galėtų dalyvauti ir iš kitų kraštų atvykusios tautinių šokių grupės ir dainininkai.

Prašome jaunimo organizacijų pranešti savo pageidavimus dėlai numatyto laiko, programos, o taip pat apytikrų dalyvių skaičių iki lapkričio mėnesio pradžios.

Į šią studijų savaitę kviečiame jaunimą ir jaunimo prietelius ne vien iš Pietų Amerikos kontinento, į šį

jaunimo sąsąskrydį nuoširdžiausiai kviečiame jaunimo organizacijų atstovus iš JAV, Kanados, Europos ir Australijos.

Daugiau informacijų apie paruošiamųjų darbų eigą ir programą pranešinėsim ap linkraščiais ir skelbsime lietuviškoje spaudoje.

Pietų Amerikos Lietuvių Jaunimo Studijų Savaitės Komitetas
Caixa Postal 4118
Sao Paulo, Brazil

Tomas Pajaujis ir Dalia Zaunūtė rugsėjo 20 d. Santa Barbaroj, Calif., sukurė lietuvišką šeimą. Nuotraukoje jaunieji su pamergėmis ir pabroliais.

MOKYTOJO PAGERBIMAS DETROITE...

(Atkelta iš 1 psl.)

dangi šiai kantatai išpildyti reikalinga muzika, o jos neturėta, tai šios kantatos žodžius paskaito mokytoja S. Kaunelienė.

Šiai kantatai įgyvendinti padėjo dvi Detroito mecenatės — dr. B. Girniuvienė ir dr. B. Gruzdienė. Kantata perduota PLB pirm. J. Bachunui, kuris pažadėjo pasirūpinti jos išleidimu.

S. Šimoliūnas perskaitė lietuvių mokytojo pagerbimo šventės progą gautus sveikinimus. Sveikinimai buvo gauti iš Lietuvos atstovo Washingtono J. Kajecko, Vliko pirm. dr. J. K. Valiūno, Lietuvos gen. konsulo Chicagoje P. Daužvardžio ir kitų.

PLB vicepirmininkas S. Barzdukas darė pranešimą apie mokytojų darbo sąlygas ir jų veidmenį praityje ir dabartyje. Pranešimas gan kuopščiai paruoštas ir buvo ilgas. Mokytoja E. Rūkienė, išbuvusi 15 metų Sibire kaip tremtinė, savo pranešime nušvietė dabartinį švietimą pavergtoje Lietuvoje. Jos pasakymu visos dabartinėje Lietuvoje mokyklos yra perorganizuotos ir padarytos taip, kad tarybinė valdžia per mokyklas galėtų išauklėti naujus žmones be tautybės ir religijos. Vidurinėje mokykloje yra 11 klasių. Viskai jau pirmoje klasėje prirašomi prie spalvių, trečioje prie pionierių ir 5-6 klasėje prie komjaunuolių.

Baigusiems vidurinės mokyklos ir aukštesnias mokyklas pakliūti yra labai sunku. Reikia išlaikyti konkursinius egzaminus, kurie yra gan sunkūs. Daug lengviau tokius egzaminus išlaikyti Rusijoje. Todėl didelė dalis lietuvių jaunimo vyksta ten studijuoti. Baigęs mokslus toks jaunimas dažniausiai pasilieka ten ir dirbti. Ten dirbdamas susiranda ir veda rusaitę. Jei jis kada ir grįžta į Lietuvą, tai tuo pačiu ir vieną svetimą žmogų atsigabena.

Sol. P. Zaranka išpildė trumpą meninę programą ir akademija buvo baigta Lietuvos himnu.

Tuojuo po akademijos kitoje salėje buvo mokytojams ir jų svečiams pietūs. Pietų metu vėl buvo sakomos kalbos ir perduodami sveikinimai. Pietų metu vadovavo A. Gilvydis. Mokytojo pagerbimo akademijoje dalyvavo daug žmonių, o pietuose 135. (ag)

BALFO RINKLIAVAI BESIARTINANT

Spalis Detroito yra Balfio 76 sk. rinkliavos mėnuo. Balfio 76 sk. valdyba yra

Skaityk ir platink DIRVĄ

Detroito Dramos mėgėjų sambūris su vadove Z. Arlauskaitė-Mikšiene 1954 m. gegužės 29 d. suvaikinų P. Vaičiūno "Naujieji žmonės". Sėdi iš kairės: P. Develkis, I. Laurinavičienė, V. Žebertavičius, režisierė Z. Arlauskaitė-Mikšienė, P. Pajaujis, D. Jankienė, J. Marcišauskas. Stovi: A. Gubilas, V. Vaitienė, J. Jeneckas, B. Gaivelienė ir H. Dida.

ŠEŠIASDEŠIMT METŲ SCENOJE...

Jau šešiasdešimt metų suėjo, kai Zuzana Arlauskaitė-Mikšienė išėjo į sceną su lietuvišku vaidinimu.

1907 metais, Rygoje, Venslauskienei režisuojant, buvo pastatyta "Audra giedroje" ir Arlauskaitė gavo vaidinti. 1908 m. režisuojant Landsbergiui, vaidino "Blin-dos" pastatyme. Lietuvoje, režisuojant Jakavičiui, statomuose veikaluose ir atspausdostose programose, kad suklaidinti rusų žandarus, buvo artistų pavardės žymimos slapyvardė. Arlauskaitė turėjo Virvitos spalyvardę.

Aktorė Zuzana Arlauskaitė gimė 1889 m. rug-

pasiryzusi Detroito ir jo apylinkėse praveisti rinkliavą, kuriai vadovaus nepaįstancioji Balfio direktorė Elžbieta Paurazienė.

Mieli lietuviai, spalio mėnesį jūsų namus aplankys pasiaukoję rinkėjai. Priimkime juos nuoširdžiai, parodydami artimo meilę ir dosnumą. Kiekvienam aukojusiam bus išduotas kvitas ir auka įrašyta į sąrašą. Aukojusių pavardės ir aukė dydis bus paskelbta spaudoje.

K. Jurgutis,
Balfio 76 sk. pirmininkas

TREČIAS VISUOTINIS SINODO SUSIRINKIMAS

Šv. Antano parapijos klebonas kun. W. Stanevičius praneša, kad trečias visuotinis sinodo susirinkimas mūsų parapijoje įvyks spalio 3 d. (antradienį), 7:30 val. vakare klebonijos rūsyje. Tame susirinkime bus nagrinėjami bažnyčios visuotiniškumo, mūsų parapijos apylinkės veiklos ir misijų klausimai.

Šis susirinkimas yra labai svarbus, kadangi jame bus pasiskirstoma į mažas grupes pasirikiams klausimams nagrinėti. Kiekvienas parapijietis galės įeiti į tą grupę, kuri, jo nuomone, svarstys jam artimiausius ir įdomiausius klausimus. Tos grupės per šešias savaites nuodugniai apsvaistys lietuviams katalikams svarbiausius klausimus ir juos patieks lapkričio mėn. gale įvyksiančiam ketvirtam visuotiniam susirinkimui mūsų parapijoje.

Visi lietuviai jauskime pareigą šiame sinode dalyvauti, kadangi tai yra konkretus kelias padėti savo parapijai, savo apylinkei ir savo tautai.

V. Kutkus

meną Valstybės Teatro garbės žymeniu.

Zuzana Arlauskaitė Kauno Šaulių moterų eilėse buvo jų vėliavnešė, pilna energijos, visada ugninga šauliškuose reikaluose. Pareiginga, paslaugi, žodį ištesanti, tvirta savo pažiūrose.

Arlauskaitė, dantis sukan-dus skaudžiai išgyveno pirmąją bolševikų okupaciją, nebūdama tik-ra kada mongolų durtuvai pasirodys prie namų. Antrajai bolševikų okupacijai atslenkant, Arlauskaitė su šeima pasierinko pabėgėlės kelią ir atsikūrė Vokietijoje.

Ingolštate išgyveno sunkias dienas, bet pamiršusi save, griebėsi raminti puolusius dvasioje savo tautiečius ir jos nuomone, tai gali geriausiai padėti teatrą, tad Ingolštate suorganizuoja teatrą.

Išsikūrus 1949 m. Detroito, išpat pirmųjų dienų suorganizavo Detroito Dramos Mėgėjų sambūrį ir iki šiandien nenuilstamai vadovauja. Ne-nuostabu, kad su gastro-lėmis Amerikoje ir Kanadoje jau visai artėja prie šimtinės pastatymų.

Arlauskaitė su sambūriu Detroito Lietuvių gyvenime tarytum gyvasai sidabras, vis aukojasi gyviems lietuviškiems reikalams.

Prabėgo nė kieno neatžymėta jos gyvenimo 75-rių metų sukaktis. Štai dabar sukanka lygiai 60 metų, kai Arlauskaitė neša Lietuvai meno šviesos žiburėlį. Tai su-kakčiai atžymėti pasi-ėmė iniciatyvą Detroito Dramos mėgėjų sambūris ir Stasio Butkaus Detroito šauliai.

Detroito lietuvių gyvenime tai bus nepaprastai šventė, tad nenuostabu, kad į pagerbimą visai gražiai ruošiasi.

Gintarinio krašto dukrai, aktorėi, režisieriui ir šaulei Zuzanai Arlauskaitėi-Mikšienei jaukių sukaktuvių!...

V. Tamošiūnas

SIUNTINIAI Į LIETUVĄ

Licenzijuotą lietuvių įmonę, registruotą U. S. Department of Justice

COSMOS PARCELS EXPRESS CORP.

MARQUETTE GIFT PARCELS SERVICE

2808 W. 69th St., Chicago, Ill. 60629 — Tel. WA 5-2787
2501 W. 69th St., Chicago, Ill. 60629 — Tel. WA 5-2737
3212 So. Halsted St., Chicago, Ill. 60608 — Tel. CA 5-1864

DIDELIS PASIRINKIMAS medžių ir visų kitų Lietuvoje pagaidujamų prekių labai prieinamomis, žemesnėmis negu kitur kainomis.

KREIPKITE į mūsų lietuvių bendrovę, kuri turi teisę siuntinius siųsti be tarpininkų, tiesiai iš Chicago į Lietuvą.

Vedėjai E. ir V. ŽUKAUSKAI